

170. Torstaina 9 päivänä joulukuuta 1993

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ehdotus erään lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään:

1) Ehdotus laiksi työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta 5206

Hallituksen esitys n:o 240
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 13

Kolmas käsittely:

2) Ehdotus arvonnäköveroiksi 5210

Hallituksen esitys n:o 88
Toivomusaloitteet n:ot 21, 22, 37, 43 ja 44
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 69

3) Ehdotus laiksi tulliverolain muuttamisesta 5227

Hallituksen esitys n:o 113
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 70

4) Ehdotus laiksi polttoaineverosta annetun lain liitteenä olevan verotaulukon muuttamisesta .....

Hallituksen esitys n:o 146
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 71

5) Ehdotus laiksi arvonnäköveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta 5227

Hallituksen esitys n:o 244
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 72

S. Ensimmäinen käsittely:

6) Ehdotus laiksi eräiden väliaikaisesti maahan tuotujen ajoneuvojen tullittomuudesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta ... ..

Hallituksen esitys n:o 288
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 77

7) Ehdotukset laeiksi kuntien yhdistymisavustuksista ja kuntien valtionosuuslain 35 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ... 5228

Hallituksen esitys n:o 285
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 25

8) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinolain 59 a §:n muuttamisesta .....

Hallituksen esitys n:o 293
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 29

9) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa Karttakeskuksen hallinnassa oleva omaisuus perustettavalle valtionyhtiölle annetun lain 4 §:n muuttamisesta .....

Hallituksen esitys n:o 294
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 30

10) Ehdotus laiksi maanmittauslaitok-
sesta annetun lain muuttamisesta 5228

Hallituksen esitys n:o 280
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
n:o 31

11) Ehdotus laiksi Antellin kokoelmien
ja rahavarain hallinnon ja hoidon uudelle-
järjestämisestä annetun lain 3 §:n ku-
moamisesta .....

Hallituksen esitys n:o 270
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 28

12) Ehdotus laiksi aikuisten järjestel-
mällisen hammashuollon toimeenpanon
siirtämisestä annetun lain 1 §:n muuttami-
sesta .....

Lakialoite n:o 60
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö
n:o 53

Esitellään:

13) Hallituksen esitys n:o 291 valtion
virkamieslaiksi ja laiksi valtion virkaehto-
sopimuslain muuttamisesta 5229

14) Hallituksen esitys n:o 295 tilintar-
kastuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi
laeiksi .....

Pöydällepanoa varten esi-
tellään:

15) Perustuslakivaliokunnan mietintö
n:o 17 hallituksen esityksestä Ahvenan-
maan maakuntaa koskevien säännösten
ottamisesta Suomen Hallitusmuotoon ja
valtiopäiväjärjestykseen (HE 138) .....

16) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o
15 hallituksen esityksestä laiksi Nuuksion
kansallispuistosta (HE 111) .....

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
Paakkinen.

S. Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi
edustajat Alho, Antvuori, Bell von, Biaudet,
Donner, Haavisto, Huuhtanen, Jätteenmäki,
Kempainen, Laukkanen M., Laukkanen V.,
Lax, Lehtinen, Leppänen J., Lipponen, Moilan-
nen, Ojala A., Perho-Santala, Rehn O., Saario,
Toivonen, Uosukainen ja Urpilainen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoitetaan ed. Lauk-
kanen V.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päi-
västä sairauden vuoksi ed. Antvuori, virkatehtä-
vien vuoksi ed. Huuhtanen sekä yksityisasioiden
vuoksi edustajat A. Ojala ja Saario sekä tämän
kuun 11 päivään yksityisasioiden vuoksi edusta-
jat Donner, Jätteenmäki ja M. Laukkanen.

Uusia hallituksen esityksiä

Ensimmäinen varapuhemies:
Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjel-
män ohella kuluvan joulukuun 3 päivältä ovat
eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot
290 ja 297, jotka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi työvoimapolitiisesta aikuiskou- lutuksesta annetun lain muuttamisesta

Lepäämään jättäminen
Hallituksen esitys n:o 240
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 13

Ensimmäinen varapuhemies:
Eilen pidetyssä täysistunnossa ed. Rimmi ed.
Mäkipään kannattamana ehdotti silloin hyväk-
sytyksen lakiehdotuksen jättämistä lepäämään. Siitä
ehdotuksesta on nyt tehtävä päätös.

Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jäl-
keen toimitetaan äänestys lepäämäänjättämiseh-
dotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Jos
vähintään 1/3 eduskunnan kaikista jäsenistä kan-
nattaa lepäämäänjättämisehdotusta, on lakiehdotus,
sanamuodoltaan sellaisena kuin se on kol-
mannessa käsittelyssä hyväksytty, jätetty lepää-

mään seuraavien varsinaisten valtiopäivien jälkeen pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, mutta muussa tapauksessa on lepäämäänjättämisehdotus hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. H ä k ä m i e s : Arvoisa puhemies! On tietysti niin, että oppositiolta ei raha lopu koskaan, mutta hallitus joutuu elämään realiteettien mukaan. Tässä on nyt kyse siitä, että mikäli tämä laki äänestetään lepäämään, jää ministeriölle ja ministerille ainoastaan mahdollisuus vähentää koulutuspäivien määrää, mikä merkitsee sitä, että Suomeen syntyy noin 8 000—9 000 uutta työttöntä. Se on siis seuraus, jos nyt äänestätte tämän lain lepäämään. Tämän vuoksi vetoan vasemmisto-oppositioon sen suhteen, että ette olisi mukana ratkaisussa, jossa Suomeen tulee lisää työttömiä.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Häkämies on varmaan oikeassa siinä, että opposition kansanedustajilta eivät rahat nyt ensimmäisinä lopu, mutta ammatillisessa aikuiskoulutuksessa olevilta työttömiltä ihmisiltä kyllä loppuvat rahat, jos he joutuvat 116 markan peruspäivärahalla käymään koulua oman kotipaikkakuntansa ulkopuolella. Matka voi olla pitkäkin ja kuitenkin perhettä pitää huoltaa. Saattaa olla niin, että koulutus tapahtuu aivan toisella paikkakunnalla ja siellä on myös asunnosta aiheutuvia ja monia muita kuluja.

Ed. Häkämiehen arvio siitä, että mistään muualta ei ole rahaa löydettävissä kuin vähentämällä koulutuspäivien määrää, on täysin väärä. Täällä on annettu suurituloisille verohelpotuksia ja presidentin palkkiota korotettu ja jos johonkin kohtaan on löytynyt rahaa lisää. On ihme, ettei ammatillisessa aikuiskoulutuksessa oleville löydy rahaa, kun koko ajan puhutaan siitä, miten tärkeää on, että ihmisiä koulutetaan ja että nimenomaan työttömiäkin koulutetaan sen sijaan, että he olisivat kotona eivätkä tee mitään.

Kyllä tämä on täysin hallituksen harteilla, että tämä asia hoituu. 30 markan korvaus on jo niin pieni, että siitä järjestettiin isoja mielenosoituksia ammatillisissa kurssikeskuksissa silloin, kun korvaus pienennettiin 30 markkaan. Nyt kun se otetaan kokonaan pois, kyllä siinä monella leipä loppuu.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän esityksen alkuperäinen tarkoitus oli säästää 100 miljoonaa markkaa työministeriön pääluokassa. Nyt on tehty voimaantulo-säännökseen jo muutos, joka pudottaa säästön 40 miljoonaan markkaan, eli taloudellinen säästövaikutuskin jää valtiontalouden näkökulmasta hyvin vaatimattomaksi ja työministeriö joutuu joka tapauksessa etsimään uusia säästökohteita.

Mitä tämän vaikutuksiin työttömille tulee, niin tästä voi todeta, että jos työttömät menettävät ylläpitokorvauksen, joka on 30 markkaa päivältä, se merkitsee, että vähänkin kauempana koulutuskeskuksista olevat eivät ota koulutusta vastaan. Eli haitalliset seuraukset, joita ed. Häkämies lepäämään jättämisestä esitti, joka tapauksessa toteutuvat, jos laki tulee voimaan. Sen vuoksi on parempi, että lakia ei saateta nyt voimaan. Annetaan sen levätä, ja kun työministeriö joutuu joka tapauksessa hankkimaan lisäsäästöjä, niin siinä yhteydessä ehkä saadaan nekin säästöt, joita tällä nyt muutetulla esityksellä vielä olisi saatavissa.

Ed. V i s t b a c k a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ed. Nikula totesi, säästöt ovat hyvin minimaalisia. Voi muistella vain sitä, kun varusmiesten kotiuttamisrahan osalta muutamista miljoonista puhuttiin. Yleensä uhkakuvat, mitä ed. Häkämies esitti, ovat kyllä aika kaukaa haettuja.

Toisaalta haluan korostaa, että perustuslakivaliokunnassa asiantuntijat totesivat, että tämä vaikuttaa nimenomaan sillä tavoin, että tämä lakiesitys on jätettävissä lepäämään. Mielestäni tällaiset uhkakuvien luomiset ovat hieman virheellisiä.

Ed. P. L e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Häkämies totesi aikaisemmin uhkailusävyyn, että teette 9 000 työttöntä, jos äänestätte tämän lepäämään. Nyt hänen arvionsa on 8 000 työttöntä ja tämäkin oli uhkailuhengessä lausuttu.

Tämä on mielestäni ristiriidassa sen hallituksen linjan kanssa, jossa hallitus on puhunut koulutuksen puolesta. Nyt se aikoo tehdä koulutuksesta sellaisen vaihtoehdon, että ihmisten ei kannata käydä koulutuksessa. Jokainen ihminen varmaan, joka on tänä päivänä työvoimapolitiittisessa aikuiskoulutuksessa, laskee hyvin tarkkaan, kannattaako mennä koulutukseen vai olla passiivisena kotona. Tämä laukaisee varmaan monen ihmisen osalta sen, että he jäävät mie-

luummin kotiin kuin lähtevät ajamaan useita kymmeniä kilometrejä koulutukseen, kun heiltä leikataan 600 markkaa per kuukausi pois.

Tämä on hallituksen linja tässä asiassa, ja kun kuulimme asiantuntijoita lukuisasti, niin he saivat, että älkää tehkö tätä virhettä, että säädätte tämän tässä muodossa, mitä hallitus on esittänyt, koska he tietävät, mitä mieltä ovat jo tällä hetkellä opiskelijat, jotka ovat koulutuksessa. Totta kai se luonnollisesti koskee myös tulevia opiskelijoita. On epävarmaa, syntykö tässä yleensä säästöä vai ei, koska nähtävästi kuntien toimeentuloluukulle tulee entistä enemmän väkeä. Tämähän siirtää vain kustannuksia valtiolta kunnille. Jostakin nämä ihmiset sen rahan etsivät. Koska tämä on osa perusturvaa, niin kuin perustuslakivaliokunta on myös lausunnossaan sanonut, eihän sitä voi hyväksyä, että perusturvaa tätäkin kautta murennetaan, kun sitä on murennettu jo muutenkin koko syksyn tässä eduskunnassa.

Ed. S k i n n a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun meillä on yli puoli miljoonaa työtöntä, niin tästä nykyisen hallituksen omaksumasta linjasta, jolloin työttömiä makutetaan kotona, pitäisi päästä aktiiviseen koulutukseen. Mutta kuten näkyi eilisessä äänestyksessä, jossa oli esillä se, että vähintään 40 000 koulutuspaikkaa järjestettäisiin nuorille työttömille, tätäkään asiaa hallitus ei ole valmis tekemään jo tämän tulo- ja menoarvion yhteydessä, vaan tekee sen, niin kuin viime yönä todettiin, lainvastaisesti vasta ehkä seuraavan lisätalousarvion yhteydessä.

Minusta tähän asiaan pitäisi panostaa, ja luulisi, että nimenomaan kokoomus ja sen kokoomuslainen työministeri tätä asiaa ajaisi. Mutta esimerkiksi niissä neuvotteluissa, jotka olivat opposition ja hallituksen välillä näistä muutoksista, työministeri ei tätä asiaa sillä tavoin ottanut esille, että valtiovarainministeriön kanssa käydyissä keskusteluissa tähän olisi saatu tarvittavat lisäsummat. Tässä on kyse todella pienestä, mutta symbolisesti merkittävästä asiasta. Tässä mielessä toivoisi, että hallitus järkiintyisi.

Mutta hallituksen tilannetta kuvaa hyvin hallituksen esitys n:o 290, joka on pöydille jaettu, nimittäin laki kuolleeksi julistamisesta. Toivotavasti se laajennetaan koskemaan myös hallitusta.

Ed. K o s k i n e n : Arvoisa puhemies! Tämä eduskunta on julistanut aika laajaa yksimielisyyt-

tä siitä, että työttömien aktiivoinnissa juuri koulutustoimenpiteet olisivat ensisijaisia, ja taas koulutuksen menestyksellinen läpivieminen edellyttää, että siihen osallistuvat työttömät ovat motivoituneita ja innokkaita koulutukseen osallistumaan. Tämä hallituksen esitys johtaisi aivan päinvastaiseen lopputulokseen.

Oppositio on ollut valmis neuvottelemaan sen kaltaisista muutoksista hallituksen esitykseen, että todelliset kustannukset työttömille korvataisiin niin matkoista kuin muistakin kuluista ennen kaikkea pientä työttömyyspäivärahaa saaville. Tällaiseen ratkaisuun ei ole hallituksen puolelta valmiutta löytynyt. Sen takia joudumme äänestämään tämän esityksen lepäämään. Toivomme, että tulevan vuoden aikana löydetään sellaisia keinoja, joilla työttömien koulutusta voidaan tehostaa ja säästöjä saada aikaan.

Tämä hallituksen esitys vastaa ainoastaan säästöpyrkimyksiin ja nihinkin huonosti. Se tarjoaa keppiä työttömille, kun pitäisi lisätä porkkanoita koulutukseen ja aktivoiviin toimiin osallistuville työttömille.

Ed. R i m m i : Arvoisa puhemies! Hallituksen teot ja puheet ovat olleet kovin ristiriitaisia monien muidenkin asioiden kohdalla, ja tässä on jälleen yksi hyvä esimerkki. Hallitus puhuu siitä, että työttömiä pitää aktivoida, työttömiä pitää saada koulutukseen, ja kuitenkin nyt esimerkiksi tämän lain kohdalla työttömiltä ollaan ottamassa pois 30 markan ylläpitokorvaus. Haluan muistuttaa, että vielä vuonna 1992 työvoimapolitiikassa aikuiskoulutuksessa olleet henkilöt saivat ylläpitokorvausta, matkakorvausta ja materiaalikorvausta ja vuotta 1993 koskeva laki huononnettiin niin, että ylläpitokorvaus on nyt 30 markkaa.

Haluan muistuttaa siitä, että kaikki työttömät opiskelijat eivät ole suinkaan lähellä koulutuspaikkoja, vaan heitä on hyvinkin pitkien matkojen päästä eri työvoimapiirin alueella erilaisissa koulutuksissa tarpeittensa ja kiinnostuksensa mukaan, ja on aika hirvittävä, että 116 markan päivärahalla opiskeleva joutuisi siitä vielä maksamaan esimerkiksi matkakustannukset. Jos ei voi koulutukseen lähteä tuolla rahalla, ei ole todellakaan kysymys siitä, ettei tällä työttömällä olisi siihen halua ja motivaatiota, mutta ihminen joutuu laskemaan markan tarkkuudella, miten tulee toimeen seuraavaan kuukauteen. Tällaisten asioiden pitäisi, arvoisat edustajat, jo havahduttaa teitäkin tarkastelemaan asiaa työttömän ihmisen näkökulmasta.

Ed. Riijärvi: Arvoisa puhemies! Aioin olla hiljaa, mutta en voi olla hiljaa, koska tällaisena pankkituen, kymmenien miljardien tukien, antamisen aikana hallitus kehtaa 30 markkaa ottaa työttömiltä, jotka muutenkin ovat alle toimeentulorajan eläviä ihmisiä. Tämä on täysin käsittämätöntä. Kyllä hallituksen pitäisi nyt jo tehdä johtopäätökset, että se ei kykene tämän maan asioita hoitamaan, kun 30 markkaa täytyy ottaa näiltä työttömiltä, jolla olisi jollain tavalla voitu edesauttaa heidän mahdollista työllistymistään myöhemmin. Minä ihmettelen ja pahoittelen suuresti Suomen kansan puolesta.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Täytyy myös yleisestä linjasta huomauttaa jälleen kerran se, että jokainen marka, joka ihmisten ostovoimasta kupataan tai isketään suonta, niin kuin Ahon hallitus tekee tällä hetkellä sairaalle yhteiskunnalle, on kuin veripisara muutenkin jo voipuneesta ja väsyneestä ihmisestä. Jos tämä ei lopu suomalaisessa yhteiskunnassa, vaan koko ajan kupataan ja isketään suonta, vaikka yhteiskunta on verensiirron tarpeessa, niin tämä yhteiskunta kuolee ennen pitkää, joutuu kaaokseen ja anarkian valtaan.

Tässäkin on kysymys, tosin pieneltä osalta, kun on kysymys muutamasta kymmenestä miljoonasta markasta tai sadasta miljoonasta markasta, mutta kuitenkin, siitä suunnasta: Koko ajan imetään yhteiskunnasta pois ostovoimaa, pois kulutusvoimaa. Mitä vähemmän on ostovoimaa, mitä vähemmän on kulutusta, sitä vähemmän voidaan tarjota työtä ja sitä vähemmän yhteiskunnassa on ostovoimaa. Pitäisi huomata pikkuhiljaa myös hallituspuolueiden sekä Ahon ja Viinaseen taholta se, mihin yhteiskunta menee, jos verenvähyyteen lääkkeeksi annetaan suonensisä ja kuppauksia, kun pitäisi suorittaa verensiirto.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Nyt on äänestettävä lepäämäänjättämisehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Joka kannattaa ehdotusta, että esillä oleva lakiehdotus, sanamuodoltaan sellaisena kuin se on kolmannessa käsittelyssä hyväksytty, jätetään lepäämään seuraavien varsinaisten valtiopäivien

jälkeen pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, äänestää ”jaa”; joka ei sitä kannata, äänestää ”ei”. Jos vähintään 1/3 eduskunnan kaikista jäsenistä kannattaa lepäämäänjättämisehdotusta, on se hyväksytty, mutta muussa tapauksessa on ehdotus hylätty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Gustafsson, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Jurva, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuutila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Metsämäki, Muttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Nyby, Ojala O., Paasio, Paloheimo, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Riijärvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Rönnholm, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Steenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Anttila S-L., Aula, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Häkämies, Ihmäki, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Järvilahti, Jääskeläinen, Kaarilahdi, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kivelä, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-osa, Korva, Koski, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laurila, Lehtosaari, Liikkainen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Malm, Markkula, Mattila, Morri, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Norrback, Näsi, Ollila, Pekkarinen, Pelttari, Pesälä, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Pura, Rauramo, Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Rynnänen, Röntynen, Saapunki, Saari, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Taina, Takala, Tiuri, Turunen, Ukkola, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Westerlund, Zyskovicz ja Ääri.

”Tyhjää” äänestää ed. Laakkonen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alho, Antvuori, Bell von, Biaudet, Donner, Haavisto, Huuhtanen, Jätteenmäki, Kemppainen, Laukkanen M., Laukkanen V., Lax, Lehtinen, Leppänen J., Lipponen, Moilanen, Ojala A., Paakkinen, Perho-Santala, Rehn E., Rehn O., Saario, Toivonen, Uosukainen, Urpilainen ja Väyrynen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 77 jaa- ja 95 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 26. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt lepäämäänjättämisehdotuksen.

Lakiehdotus jää, sanamuodoltaan sellaisena kuin se on kolmannessa käsittelyssä hyväksytty, lepäämään seuraavien varsinaisten valtiopäivien jälkeen pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin.

2) Ehdotus arvonlisäverolaiksi

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 88
Toivomusaloitteet n:ot 21, 22, 37, 43 ja 44
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 69

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta. Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Ensimmäinen varapuhemies: Tämän asian käsittelyn yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 3)–5) asiasta.

Keskustelu:

Ed. A p u k k a: Arvoisa puhemies! Ahon hallitus on useissa yhteyksissä arvostellut hyvin voimakkaasti edeltäjänsä Holkerin hallitusta mitä moninaisimmista asioista. Arvostelu on varmasti monessa suhteessa ihan ymmärrettävää ja paikallaankin, mutta yleensä, kun arvostelee jotakin, niin on tapana esittää tilalle parempia ratkaisuja. Tässä juuri onkin se hupaisa puoli, että moni asia, mistä Ahon hallitus on edeltäjänsä arvostellut,

on Ahon hallituksen aikana saanut vielä hurjempia piirteitä.

Hyvä esimerkki on verotus. Siinähan Holkerin hallitus nousukauden aikana kevensi hyvätuloisten verotusta. Se on jo hyvin laajasti tässäkin salissa myönnetty melkoiseksi virheeksi. Mutta mitä Ahon hallitus tekee nyt lamakautena? Se on monella eri toimella laman aikana kiristänyt nimenomaan pieni- ja keskituloisten ihmisten verotusta, siis tehnyt täsmälleen päinvastoin kuin sen olisi omien puheittensa mukaan pitänyt tehdä. Ahon hallituksen aikana on kiristetty pieni- ja keskituloisen ihmisen verotusta hyvin monella tavalla: On jätetty inflaatiotarkistukset taulukoihin tekemättä, on erilaisilla verojen yhteydessä perittävillä maksuilla korotettu verotusta jatkuvasti. On tehty mitä ihmeellisimpiä veroja: toteutettu kiinteistövero, televero, ajoneuvovero, matkailuvero, mitä niitä kaikkia nyt onkaan. Tuntuu siltä, että kohta olisi helpompi luetella, mitä ei ole tässä talossa Ahon hallituksen aikana verotuksella kiristetty.

Tässä verosekoilussaan Ahon hallitus on toteuttamassa vielä Euroopan korkeinta kulutusverotusta eli arvonlisäveroa 22 prosentin verokannalla, siitä huolimatta, että hallitus tietää itsekin, että tämä vero toteutettuna tietää runsaasti työttömyyttä lisää tähän maahan. Hallitus myöntää itsekin, että työllisyyttä kohentavat positiiviset vaikutukset tulevat vasta joskus vuosittuhannen vaihteessa. Tällä hetkellä tämä vero lisää työttömyyttä.

Hallitus haluaa siitä huolimatta toteuttaa arvonlisäverotuksen nyt, vaikka tietää, että se tulee nostamaan kuluttajahintoja lähes 2 prosentilla. Kun tiedetään, että ensi vuoden aikana kansalaisten ostovoima on laskemassa jopa 8 prosenttia, ja yhtä aikaa toteutetaan hintoja korottava arvonlisäverotus, niin on aivan selvää, että ihmisten ostokyky entisestään pienenee. Eli tässäkin suhteessa tämä on lähes tyyppiesimerkki siitä, miten ei pitäisi tehdä. Kuluttajien ohella tämä tulee aiheuttamaan työvoimavaltaisille pienyrityksille, siis sellaisille, joilla ei ole piilevää arvonlisäveroa vähennettävänä, melkoisia vaikeuksia ja hinnankorotuspaineita ja sitä kautta myös aiheuttamaan tällaisissa yrityksissä lisää työttömyyttä. Suurin voittaja tässä yhteydessä on vientiteollisuus, joka saa muutaman miljardin potin arvonlisäveron vaikutuksesta, ja se on juuri ala, mikä kaikkein vähiten tässä tilanteessa tarvitsisi tukea. Me kaikki tiedämme tässä salissa, että ne miljardit tarvittaisiin kotimarkkinoille kulutuskysynnän lisäämiseksi ja

kotimarkkinateollisuuden aseman parantamiseksi.

Tämä arvonlisävero on kokonaisuudessaan melkoinen tulonsiirto kuluttajilta pääomalle. Siis siitä huolimatta että meillä on tässä maassa toteutettu pääomaverotus, joka on Euroopan alhaisin, jolla säädettiin pääomat hyvin alhaisen verokannan piiriin, halutaan nyt toteuttaa vielä tällainen arvonlisäverouudistus, joka nimenomaan toimii taas pääoman hyödyksi ja lisää työn verotusta.

Kun tämä lakiesitys ei edes lisää valtion tuloja, niin tuntuu täysin järjettömältä, minkä takia tämä laki halutaan ja nimenomaan tässä vaiheessa toteuttaa. Jos sillä olisi edes valtion tuloja lisäävä vaikutus, niin sen jollakin tavalla ymmärtäisi, mutta kun näin ei ole, tämä tuntuu todella järjettömältä.

Me vasemmistoliitossa olemme tämän lakiehdotuksen toisen käsittelyn yhteydessä esittäneet lukuisia parannusehdotuksia siltä varalta, että hallitus kumminkin tämän jääräpäisesti vie lävitse tässä salissa niin kuin nyt hyvin todennäköiseltä näyttää.

Me esitimme mm. toisessa käsittelyssä, että arvonlisäverotuksen ulkopuolelle tulisi jättää asuntorakentaminen ja asumiseen liittyvät palvelut kokonaisuudessaan, jotta voitaisiin asumiskustannusten nousua hillitä ja tällainen perushyödyke ihmisille tarjota kohtuuhintaisena.

Sen lisäksi me esitimme koko joukon nimenomaan pieniä työvaltaisia palveluyrityksiä tämän veron ulkopuolelle. Samoin kulttuuri, musiikki, teatteri, sirkus, elokuva, esitimme kaikki nämä veron ulkopuolelle. Meidän mielestämme siirtymäsäännöksillä ei näitten asemaa paranneta muuta kuin hetkeksi. Puolentoista vuoden päästä lain voimaantulosta nämä alat tulevat kokemaan tämän veron koko kaameudessaan.

Lisäksi me halusimme olla tukemassa matkailua ja matkailuyrityksiä sitä kautta, että olisimme majoituspalvelut halunneet jättää tämän veron ulkopuolelle ja myös matkailuun liittyvät ohjelmalvelut, joita tuottavat yleensä juuri yhden kahden hengen yritykset, joissa myydään lähinnä yritysten henkilöitten työpanosta, jolloin niiden kohdalla myös arvonlisävero tulee näkymään lähes täysimääräisinä palveluitten hinnoissa.

Edelleen me lähdimme siitä, että muutamat perushyödykkeet pitäisi jättää nollaverokantaan eli niiden asemaa tulisi nykyisestääänkin helpottaa. Tällaisina totesimme mm. lääkkeitä ja talousveden, jolta osin mm. valiokunta asiaa käsitellessään oli sitä mieltä, että se on välttämätön perushyödyke, mutta siitä huolimatta ei katsonut sille

olevan aiheellista säätää mitään erityiskohtelua. Me olimme sitä mieltä, että talousvesi olisi jätettävä nollaverokantaan. Edelleen nollaverokantaan esitimme henkilökuljetukset ja kirjat.

Sen lisäksi toisen käsittelyn yhteydessä esitimme arvonlisäveroprosenttia laskettavaksi 22:sta 20:een, että tämä paljon puhuttu neutraalisuus olisi koitunut myös tavallisten kuluttajien hyväksi. Sekään ei kuitenkaan mennyt lävitse, niin kuin varsin hyvin tiedämme.

Viimeisenä keinona toisessa käsittelyssä esitimme, että tämän lain voimaantuloa olisi edes lykätty tuonemmaksi, jotta olisi voinut olla edes kuviteltavissa se, että tässä maassa olisi nousukausi silloin, kun tämä arvonlisävero tulee voimaan. Mutta siinäkään emme onnistuneet, vaan hallitus halusi jääräpäisesti saattaa tämän lain voimaan ensi kesäkuun alusta, vaikka tiedämme, että hallitusryhmien sisälläkin oli tältä osin paljon erimielisyyttä. Osa keskustan väestä ymmärsi sentään tämän lain tuhoisat vaikutukset ja olisi halunnut siirtää voimaantuloa tuonemmaksi, mutta ei saanut tahtoaan lävitse, vaan taipui hallituksen nöyräksi kannattajaksi.

Arvoisa puhemies! Kaikkein suurin virhe tässä arvonlisäverolaissa on luonnollisesti se, että se halutaan jääräpäisesti toteuttaa nyt laman syvimpänä aikana, siis ensi kesäkuun alusta.

Me vasemmistoliitossa emme hyväksy tämän kaltaista kulutuksen verottamista sen vuoksi, että tämä on mahdollisimman epäoikeudenmukainen verotuksen muoto. On aivan selvää, että kun totaalisesti kulutus saatetaan verolle, niin kaikkein eniten suhteellisesti kärsivät ne pienituloiset ihmiset, jotka joutuvat pistämään kaikki tulonsa kulutukseen, siis välttämättömyystavaroihin ja palveluihin. Näille ihmisillehän suhteellisesti on kaikkein raskainta tällainen uusi vero.

Arvoisa puhemies! Sen vuoksi ehdotankin, että tämä arvonlisäverolakiehdotus hylättäisiin. Siltä varalta, että laki kumminkin tulee tässä salissa hyväksytyksi, olen tehnyt kolme nimelläni jaettua perustelulausumaa ja ehdotan myös, että perusteluissa lausuttaisiin siten kuin näissä kolmessa jaetussa lausumassa on ehdotettu.

Ensimmäinen niistä koskee juuri näitä välttämättömyyshyödykkeitä, asuntorakentamista, asumispalveluita, henkilöliikennettä ja talousvetä. Tässä perustelulausumassa edellytetään hallituksen seuraavan näitten välttämättömyyspalveluiden hintakehitystä ja ryhtyvän välittömästi toimiin niiden hintojen alentamiseksi. Ehdotus kuuluu näin: "Arvonlisäverojärjestelmä aiheuttaa monille elintärkeille palveluille kohtuuttomia

hinnankorotuspaineita. Tällaisia alueita ovat muun muassa asuntorakentaminen, asumispalvelut, henkilöliikenne sekä talousveden jakelu. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa välttämättömyyspalveluiden hintakehitystä ja ryhtyy välittömästi toimiin niiden hintojen alentamiseksi.”

Toisessa lausumaehdotuksessa puututaan korkeaan verokantaan ja sen aiheuttamiin epäkohtiin ja korkeaan kulutuksen verotukseen ja edellytetään hallituksen ryhtyvän toimiin tällaisten vääristymien poistamiseksi. Tämä toinen ehdotus kuuluu näin:

”Korkea arvonlisäverokanta tulee johtamaan kansainvälisestikin ottaen kohtuuttoman korkeaan kulutuksen verottamiseen, jonka johdosta eduskunta edellyttää hallituksen seuraavan kulutusverotuksen kiristymisen vaikutuksia ja ryhtyvän välittömästi toimenpiteisiin havaittujen vääristymien poistamiseksi.”

Kolmannessa lausumaehdotuksessa puututaan siihen, että juuri pienten, pääasiassa työtään myyvien yhden-kahden hengen yritysten asema tulee kovin tukulaksi, kun niille tulee tämä arvonlisävero hintoihin lähes täysimääräisenä. Tällaista esimerkkinä voi mainita täällä paljon jo puhutut parturi-kampaamoalan yritykset. Myös matkailun ohjelmalvelut ovat tyypillisiä tällaisia yrityksiä, joissa etupäässä myydään ihmisten työtä. Kolmas ehdotuksen kuuluu näin:

”Arvonlisäverojärjestelmän käyttöönotto tulee aiheuttamaan pääosin työtään myyville pienyrityksille hinnankorotus- ja/tai katteen alentamispaineet. Tämän johdosta eduskunta edellyttää hallituksen seuraavan tilanteen kehittymistä ja ryhtyvän pikaisesti tällaisten pienyritysten aseman kohentamiseen.”

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. S e p p ä n e n : Herra puhemies! Kannatan ed. Apukan tekemiä perustelulausumaehdotuksia.

Tämä hallitus on panemassa kuoleminen verolle. Se on hyvin raju veropoliittinen linjaus hallitukselta, joka on ajamassa kansantaloutta alas, tekemässä Suomeen yrityskuolemia enemmän kuin Suomen historiassa on koskaan aikaisemmin ollut. Mutta kun puhun kuoleminen verollepanosta, tarkoitan sillä fyysisten ihmisten kuolemia. Tähän asti ihmisten saattaminen hautaan on

ollut verotonta, mutta tämän lain voimaantulon jälkeen hautaanpano tulee verolliseksi, jolloin kysymyksessä on merkittävä veropohjan laajennus, kuoleminen verolle, ei seurakuntapalvelujen osalta mutta hautaustoimistopalvelujen osalta, ed. Renko. (Ed. Renko: Kyllä, hyvä tarkennus!) Jokainen ihminen yleensä tarvitsee myöskin hautajaispalveluja, jos hänet aiotaan täältä saattaa kunniallisesti viimeiselle matkalle.

Tässä mielessä nyt käsillä oleva vero, veropohjan laajennus palveluiden suuntaan, on suomalaisen yhteiskuntaan rajusti ja monimutkaisesti vaikuttava eurovero, eurolievaihtovero, uusi verotuksen muoto, joka tulee meille Brysselistä. Tämä vero on vääriä suhdannepolitiikkaa. Vero, jos porvarit haluavat sen voimaan, olisi perustelumpi saattaa voimaan toisessa suhdannetilanteessa kuin nyt, tällä hetkellä.

Meillähän on kansantalous alasajossa, ja tämä alasajo tapahtuu maailman tiukimmilla rahapolitiikalla. Rahapolitiikka tappaa, ja tämä eurolievaihtovero, joka säädetään tässä suhdannepoliittisessa tilanteessa, on kuin ruumista potkittaisiin. Tämä on myöskin vääriä rakennepoliittikkaa. Meillä on huonoja kokemuksia siitä, kun kansantalouteen pyritään valtiiovallan toimenpitein saamaan rakennemuutos. Meillä on kokemuksia siitä, miten synteettinen rahapolitiikka 1980-luvun loppupuolella sai aikaan epätoivotun rakennemuutoksen, liian nopean rakennemuutoksen. Tässä yhteydessä on pelättävissä, että sama rakennemuutos, joka tappoi 90-luvun alkupuolella osakeyhtiömuodossa toimivia yrityksiä, tappaa nyt vapaita pienyrittäjiä, suomalaisen yhteiskunnan parhaita rakentajia. Tähän rakennemuutokseen pakotetaan säätämällä palvelut liekevaihtoverolle, ja palveluitahan tuottavat Suomeen mitä suurimmassa määrin sellaiset pienyrittäjät, jotka tähän saakka eivät ole olleet liekevaihtoverolla.

On epätodennäköistä, että tässä tilanteessa yrittäjät saisivat palvelujen liekevaihtoveron hintoihin. Sen takia he joutuvat mitä suurimmalla todennäköisyydellä tinkimään omista tuloistaan. Tämä veroesitys, eurovero, johtaa siihen, että yrittäjien työtulot Suomessa alenevat tilanteessa, jossa palkansaajien ostovoima on jo hyvin voimakkaasti laskussa. Palkansaajien ostovoima alenee tänä vuonna 8 prosenttia, ensi vuonna 6 prosenttia, ja tämän lain vaikutuksesta myöskin yrittäjät joutuvat kenties vielä rajumman ostovoiman leikkauksen kohteeksi.

Arvonlisäveron vaikutuksesta hinnat nousevat, työttömyys lisääntyy. Missä lieneekin ed.

Häkämies, joka äsken hyvin falskisti oli huolestunut työttömyyden lisääntymisestä edellisen leppäämäänjättämisesityksen yhteydessä? Tämä sama ed. Häkämies, joka siinä yhteydessä falskilla tavalla puhui työttömyydestä, on käsillä olevan lakiesityksen hyväksymisen avulla tuottamassa Suomeen lisää työttömiä, niin kuin meillä ei sitä lajia ihmisiä jo tarpeeksi olisi.

Hinnat nousevat, työttömyys lisääntyy, yrittäjien tulot alenevat. On käynnissä eurohyökkäys Suomen yrittäjiä vastaan. Maksajiksi joutuvat kotitaloudet. Tämä on tulonsiirto kotitalouksilta yrityssektorille, raju tulonsiirto, ehkä 8 miljardin markan suuruinen tulonsiirto, suomalaisilta kotitalouksilta yrityssektorille, pienyrityksiltä ja kotitalouksilta. Tässä mielessä tämä on rakennemuutos, jolla on arvaamattomia vaikutuksia, jos tämä suhdannetilanne jatkuu maassamme, ja näyttäähän se jatkuvan. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos on juuri alentanut ennusteitaan alaspäin johtuen tämän hallituksen politiikasta.

Se myönteinen vaikutus, joka elinkeinoelämän tulojen lisääntymisellä voi tämän veron seurauksena olla, olisi hintojen aleneminen. Mutta eihän kukaan tosissaan tässä salissa kai usko hintojen alenevan. Siltä osin kuin vähittäiskauppa hyötyy tästä verosta, se vuorenvarmasti pitää hyödyn itsellään. Vähittäiskaupan volyymi on Suomessa pudonnut 1970-luvun lopun tasolle, ja mitä kaikkea onkaan sen jälkeen rakennettu vähittäiskaupan tarpeisiin, se tulee maksuun. Väärät investoinnit, joita on tehty monilla talouselämän sektoreilla, tulevat kotitalouksille maksuun tämän veron avulla. Tällä tavalla hallitus vähentää kotitalouksien ostovoimaa ja siunaa aikaisemmin tehtyjä vääriä investointeja, siunaa suuryritysten toimia ja panee sellaiset toimet, mihin kansalaiset ja pienyrittäjät ovat syyttömiä, maksuun näille syyttömille.

Tässä yhteydessä haluan kiinnittää huomion siihen, että meillä on myöskin uusia euroverotus-tarpeita tulossa, kun meillä mahdollisesti harmonisoidaan valmistevero EU-valmisteverojen kanssa, ja sitä kautta valtionalouteen ollaan aiheuttamassa kenties kymmenien miljardien markkojen tuloalijäämä yhdessä EU-jäsenmaksun kanssa. Siis meille on tulossa kymmenien miljardien markkojen euroalijäämä Suomen valtion budjettiin, ja tämä euroalijäämä joudutaan kattamaan sitten tavalla, jonka vuoksi hyvinvointiyhteiskunta murennetaan.

Tähän samaan asiaan liittyy tietysti se, että pääomaverotusta on helpotettu, ja pääomaverotuksessa asianomaisille jäävät varat eivät yleensä

mene kulutukseen, vaan sellaisiin sijoitustoimintoihin, joista ei tarvitse maksaa veroa. — Jaahah, täältä ovat ministerit salista lähdössä. Minä vain haluaisin toivottaa heille kollektiivisesti moraalispoliittista strangulaatiota, jotta maa saataisiin nousuun. (Ed. Backman: Mitä on strangulaatio?) — Sitä ei voi sanoa! — Siis meidän on saatava Suomi nousuun. Meille on aiheutumassa euroalijäämä budjettiin, ja tämän takia suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on joutumassa laajan, monimutkaisen ja monitahaisen hyökkäyksen kohteeksi.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituksella ei ole sellaista politiikkaa, että maa saataisiin nousuun. Taloudelliset tutkimuslaitokset näyttävät, että mitään toivoa paremmasta tämän hallituksen politiikalla ei ole näköpiirissä. Sen takia tästä hallituksesta on päästävä eroon. Meillä ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin pakko tehdä moraalispoliittinen strangulaatio tälle hallitukselle, herra puhemies.

Ed. V. Laukkanen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Myös vihreä eduskuntaryhmä aikoo tänään painaa hylkäysnappia arvonlisäveron osalta ja kahdesta syystä: ensiksi siksi, että laki on sisällöltään erittäin huono, ja toiseksi siksi, että siinä on väärä voimaantuloajankohta. Tämä voimaantuloaika on monestakin syystä pahin mahdollinen. Ensin on Suomen nykyinen taloudellinen suhdannevaihe, toinen on se, että EU-neuvottelut ovat kesken, ja tähän liittyy myös näihin kuvioihin, ja kolmanneksi se, että ne tekniset ongelmat, jotka tämän veron käyttöönotosta aiheutuvat, mm. 260 000 uutta verovelvollista, ovat sitä suuruusluokkaa, että emme näe mahdolliseksi, että vero voisi tulla voimaan kesäkuun alusta. Oma näkemys on, että se voisi tulla voimaan aikaisintaan vuoden 95 alusta eikä mitään haittaa, vaikka siirtyisi siitä myöhemmäksikin.

Sitten sisällön osalta, sehän on selvästi kypsymätön. Veroporrastus on hyvin yksioikoinen, ja verokantojen mukainen luokittelu on tehty poliittisin perustein ja aivan viime hetken pistehaikuksin menetelmin sinne erilaisia asioita poimittu. Se ei ole todellakaan linjakas. Sen sisällöstä ei voi olla ylpeä. Veroporrastuksessa ei lainkaan oteta huomioon eri alojen tai tavaroiden ja palveluiden työllistämistä- ja ympäristövaikutuksia. Uudistus tulee johtamaan siihen, että tavaroiden hinnat

ainakin jossain määrin halpenevat, mutta palvelujen hinnat nousevat ja rajusti. Tällainen kehitys on täysin vastoin kestävä kehityksen periaatteita.

Vielä tästä suhdannevaiheesta totean sen, että voimaantulo olisi lykättävä laman yli nousukauden alkuun ja silloin sen haittavaikutukset voitaisiin minimoida. Jos se pannaan voimaan niin, kuin on ajateltu, kotimarkkinoilla toimivia yrityksiä, palveluelinkeinoja ja kuntia rasittava vero vain syventää lamaa ja lisää työttömyyttä, koska verohan todella suosii vientiteollisuutta, mutta rasittaa työvaltaisia kotimarkkina-aloja.

Arvoisa puhemies! Vaikka arvonnäköveron siirtymistä perustellaan EU-vaatimuksilla, kuitenkin nyt esillä oleva lakimalli ei ole EU-käytännön mukainen. Esimerkiksi EU:ssa postitoiminta ja joukkoliikenteen yleistuki ovat täysin verottomia elikkä siis veron ulkopuolella. Suomessa sitä vastoin hallitus on asettanut erityiseksi neuvottelutavoitteekseen saada poikkeuksia näitten verottamiseen. Omalaatuisinta tässä on todellakin, että joukkoliikenteen alijäämäkin on veronalaista. Sehän on veron verottamista, elikkä ensin verovaroista annetaan yleistukea joukkoliikenteelle ja sen jälkeen arvonnäköveron avulla sitä verotetaan. Se on ihan sama asia analogisesti, että säädettäisiin vero, jolla valtiontalouden alijäämää verotetaan. Tässä on ihan samasta asiasta kyse. Minulle ei ole kyllä tämän prosessin aikana selvinnyt, mikä ihmeen kansallinen etu tähän liittyy, että Suomi haluaa saada EU:lta tähän asiaan poikkeuksen.

Tämä verotusmalli, jolla näin aiotaan tehdä tai tehdään, on selvä liikennepoliittinen kannanotto. Tämän avulla tuhotaan joukkoliikenne tästä maasta. Nyt liikenneministeriö on päättänyt asettaa kriisityöryhmän joukkoliikenteen ongelmien miettimiseksi ja ratkaisemiseksi. Siis ensin tehdään veroja, joilla joukkoliikenne lyödään polvilleen ja tuhotaan, ja sitten asetetaan kriisiryhmä miettimään, mitä pitäisi tehdä. Tuntuu hölmöläisten poliitikalta.

Arvoisa puhemies! Vihreän eduskuntaryhmän näkemykset käyvät ilmi vastalauseesta, ja voin lyhyesti vielä tiivistäen kertoa, mitä ne kattavat.

Näkemyksemme veroporrastuksesta oli ensinnäkin se, että pitäisi olla nollaverokanta joukkoliikenteelle, kulttuurille, taiteelle, viihdepalveluille ja myös kirjoille ja kirjan elektronisille muodoille.

Toisekseen pitäisi olla 5 prosentin verokanta kotimaista ohjelmatuotantoa tuottaville viestintäkanaville mukaan lukien paikallisradio- ja kaa-

pelitelevisiotoiminta, siis Ylen lisäksi muut samalla alalla kilpailevat toiminnot, sekä myös vesi- ja viemäriulaitostoiminnalle, jotta paineita asumiskustannusten nousuun voitaisiin lieventää.

Kolmanneksi 12 prosentin verokanta pitäisi olla kaikille muille palveluille, koska ei ole mitään syytä rapata palveluelinkeinoja.

Vihreiden näkemyksen mukaan arvonnäköverotuksen ulkopuolelle olisi pitänyt jättää myös postitoiminta ja joukkoliikenteen yleistuet, aivan siten kuin EU-mallissa on, sekä kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaan rakennuksen kiinteistöhuoltopalvelut ja myös eläinlääkintähuolto ja ympäristöterveydenhuollon laboratorion palvelut.

Kun näistä mitään emme saaneet läpi, niin olemme silloin hylkäyksen kannalla.

Prosessissahan meni läpi sellaisia asioita kuin verohelpotuksia golfille, hiihtohisseille, mannekiineille ja vierassatamille. Sitten kun postitoiminta tuli veronalaiseksi, niin saatiin aikaiseksi paradoksi, että postimerkkien verotuskohtelu on erilainen riippuen siitä, lähetetäänkö kirje ulkomaille vai Suomeen. Tämän jälkeen firmat joutuvat pitämään ikään kuin kaksinkertaista postimerkkikirjanpitoa siitä, mihin kuoreen ne merkit on liimattu. Kun tätä ei sitten lakiin muutettu, hallituspuolueet tekivät postimerkkiponnen, jota ei mitinnössä kyllä voi pitää kovin ansiokkaana.

Arvoisa puhemies! II vastalauseeseen viitaten teen vielä perustelulausumaehdotuksen: "Eduskunta edellyttää, että arvonnäköverolakia kehitetään pikaisesti siten, että jatkossa otetaan nykyistä paremmin huomioon veron työllisyys- ja ympäristövaikutukset."

Ed. B a c k m a n : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Apukan tekemää hylkäysehdotusta.

Sosialidemokraatit ovat valmiit hyväksymään arvonnäköverojärjestelmään siirtymisen mutta eivät ole valmiit hyväksymään sitä tässä suhdannepoliittisessa tilanteessa eivätkä siinä muodossa, mitä toisessa käsittelyssä hyväksytty arvonnäköverolaki merkitsee.

Suhdannetilanne on, jos ei syvimmissä lamassa, niin joka tapauksessa kotimarkkinoiden osalta tilanteessa, joka ei kestä yhtään talouspoliittista toimenpidettä, jolla kotimarkkinalamaa edelleen syvennetään. Se tarkoittaa samalla arvonnäköverojärjestelmään siirtymisen osalta huonointa mahdollista ajankohtaa.

Arvonnäköverojärjestelmä on sinänsä toimiva järjestelmä. Se tulee poistamaan nykyisen liike-

vaihtoverojärjestelmän ongelmia erityisesti kertautuvuuden osalta, mutta samalla se merkitsee veropohjan laajentamista sellaisille aloille, jotka eivät tässä suhdannetilanteessa pysty tähän muutokseen varautumaan eivätkä sopeutumaan. Tämän vuoksi sosialidemokraatit esittivät lain toisessa käsittelyssä voimaantulon lykkäämistä vuodelta eteenpäin vuoden 95 puoleenväliin, jolloin toivottavasti eduskuntavaalien jälkeen uuden hallituksen johdolla harjoitettava talouspolitiikka kääntää taloutemme nousuun.

Kun arvonlisäverojärjestelmä on selkeästi EY-jäsenyyden eräs edellytys — tämä sen vuoksi, että EY:n jäsenmaksuosuus määräytyy arvonlisäveropohjan perusteella — on syytä muutama sana lausua tästä asiasta. (Ed. Ala-Nissilä: Oletteko EY-jäsenyyttä vastaan?) Kun keskusta on lain käsittelyn yhteydessä hyväksynyt useita sellaisia toimintoja arvonlisäveropohjaan, jotka eivät EY-maissa eivätkä EY-säännösten mukaan arvonlisäveropohjaan kuulu, (Ed. Ala-Nissilä: Mitä niitä on? — Ed. Luukkainen: Joukkoliikenteen tuki ja postitoiminta!) niin täytyy kysyä, aikooko keskusta tässä erittäin ovelalla tavalla kääntää osan kansaa EY-jäsenyyttä vastaan, kun tätä arvonlisäverojärjestelmää sinällään markkinoidaan EY-järjestelmänä.

Kun pääkaupunkiseudun, Tampereen ja muiden muiden kaupunkien joukkoliikenteen käyttäjät tulevat EY-kansanäänestyksessä miettimään omaa kantaansa, he saattavat kuvitella, että joukkoliikenteen tulevat hintojen korotukset johtuvat tavalla tai toisella EY-jäsenyydestä (Ed. Seppänen: Niinhän ne johtuvatkin! Eurovero!) ja EY-arvonlisäverojärjestelmästä. — Ed. Seppänen, EY-jäsenyyden ei millään tavalla edellytä joukkoliikenteen alijäämätukien saattamista arvonlisäveropohjan piiriin. — Tässä mielessä mielestäni keskusta tekee EY-keskustelun kannalta karhunpalveluksen, kun se tällä tavalla tuo veropohjan piiriin asioita, jotka aivan hyvin voitaisiin sekä EY-perustein että kansallisin perustein jättää veropohjan ulkopuolelle. (Ed. Ala-Nissilä: Vähän kaukaa haettu!)

Otan toisen esimerkin keskustan kannanotoista. Se ehkä kuvaa heidän yleistä veropoliittista linjaansa, joka lähtee siitä, että kun oman kannattajakunnan edut turvataan, muilla ei ole väliä. Vesi on perushyödyke. Tämä esitys tarkoittaa veden hintaan noin 350 miljoonaa markkaa lisää. Tavalliselle nelihenkiselle kotitaloudelle kysymys on noin puolen veroäyripennin suuruista veden hinnan korotuksesta. Kysymys on siis erittäin suuresta asiasta yksittäisen kotitalouden kannal-

ta. Tämä ei kuitenkaan koske niitä kotitalouksia, jotka ottavat vetensä esimerkiksi omasta kaivosta, eli pääasiassa maataloudet jäävät tämänkin tulevan puolen pennin veronkorotuksen ulkopuolelle. (Ed. Ala-Nissilä: Koska puhuja on viimeksi käynyt maaseudulla?)

Tässä muutama näkökanta siihen, miksi keskusta on tämän lain käsittelyn yhteydessä vastoin omia kannanottojaan kuitenkin päätenyt täällä hyväksymään lain voimaantulon ensi vuoden kesäkuussa ja on näköjään valmis hyväksymään kolmannessa käsittelyssä arvonlisäverojärjestelmän käyttöönoton tässä suhdannetilanteessa. Kokoomuksen kannanotot ovat olleet selkeitä jo pitemmän aikaa.

Sosialidemokraatit ovat esittäneet lain toisessa käsittelyssä useita alempia verokantoja. Olemme esittäneet postitoiminnan jättämistä veropohjan ulkopuolelle. Olemme esittäneet joukkoliikenteen alijäämätukien jättämistä veropohjan ulkopuolelle, sen lisäksi alempaan verokantaa vedelle ja joukkoliikenteelle, 5 prosentin verokantaa, lisäksi 12 prosentin alemmaa verokantaa kulttuurille, rakentamispalveluille, kiinteistönhallintapalveluille ja vielä liikuntatilojen käyttöoikeudelle. (Ed. Ala-Nissilä: Lisää velkaa toisin sanoen!)

Kaikkein käsittämättömin koko veropohja-asiassa on joukkoliikenteen alijäämätuen verottaminen. Tämä tulee, kuten jo aiemmin totesin, nostamaan joukkoliikenteen matkalippujen hintoja hyvinkin ratkaisevasti ja tällä tavalla heikentämään joukkoliikenteen kehittämisedellytyksiä. Tämän vuoksi ehdotan pöydille nimelläni jaettu- ja kahta perustelulausumaehdotusta:

1) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa joukkoliikenteen alijäämätuen arvonlisäverolliseksi tuleminen vaikutusta joukkoliikenteen matkalippuhintoihin ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin alijäämätuen arvonlisäveron poistamiseksi.”

2) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa veden ja kiinteistönhallintapalvelujen oman käytön arvonlisäverolliseksi tuleminen vaikutusta asumiskustannuksiin ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin arvonlisäveron poistamiseksi tai alentamiseksi vedeltä ja kiinteistönhallintapalvelujen omalta käytöltä.”

Toivon erityisesti joukkoliikenteen alijäämätukipöytäkirjan osalta kokoomuslaisten harkitsevan asiaa. Monet heistä äänestivät lain toisen käsittelyn yhteydessä alijäämätuen veron ulkopuolelle jättämisen puolesta. Nyt tämän pöytäkirjan kautta on asia mahdollista korjata vielä ensi vuoden aikana.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Herra puhemies! Suhdannekehitys on edelleen laskussa. Talouden kehitysarvioita korjataan edelleen yhä synkempään suuntaan. Hallitus ei ole kyennyt muuttamaan omaa viennin vetoapuun perustuvaa uskoa, talouspoliittista ajatteluaan, vaikka kaikki kokemukset tähän saakka ovat osoittaneet, että hallituksen strategiavalinta on ollut väärä.

Kotimainen palvelusektori tulee nyt arvonlisäverotuksen piiriin ja se tulee merkitsemään lisää vaikeuksia muutenkin hankaluuksissa olevilla palveluyrityksille. Konkurssiaallot ja työttömyys tulevat saamaan lisää vauhtia, lisää pontta, väärästä voimaantuloajasta, jonka hallitus ja hallituspuolueiden eduskuntaryhmät arvonlisäverotukselle ovat sopineet. (Ed. Ala-Nissilä: Asia on juuri päinvastoin!)

Parempi tulos olisi saatu arvonlisäverouudistuksen lykkäämisellä vähintään vuodella hallituksen kaavailemasta aikaan, jolloin se ei olisi niin voimakkaasti vaurioittanut kotitalouksien selviytymismahdollisuuksia. Kotitaloudethan joutuvat arvonlisäverotuksessa maksamaan veron johdosta kohoavia hintoja. Paremmassa suhdannetilanteessa ja paremmassa työllisyystilanteessa myöskään kotimarkkinoiden palveluyritysten vaikeudet eivät olisi niin dramaattisesti olleet romahduttamassa kansantalouden kehitystä kuin ne nyt pahimmassa tapauksessa tulevat tekemään.

Hallitus on itsekä myöntänyt, että arvonlisäverotuksella tulee olemaan kielteisiä työllisyysvaikutuksia. Arviot, joita hallitus on tehnyt, ovat huomattavasti liian vähäisiä, ja ne on tehty siinä suhdannevaiheessa, jolloin vielä uskottiin, että tänä vuonna suhdanteet jo kääntyvät nousuun ja että bruttokansantuotteen kehitys olisi tänä vuonna positiivinen. Me tiedämme, miten syvällä tällä hetkellä talous kulkee.

Emme voi yhtyä arvonlisäveron hyväksymiseen väärän voimaantuloajan kohdan vuoksi. Verouudistus sisältää myös sellaisia yksityiskoh-
tia, jotka mielestämme osoittavat väärää painotusta, harkitsemattomuutta ja vääriä valintoja — siitä huolimatta, että ministeri Pekkarinen hymyilee sisään tullessaan. Me tapaamme taas, ministeri Pekkarinen, veroasioiden parissa. Olen juuri tulossa siihen, että emme voi hyväksyä sitä, että arvonlisäverotuksessa laajojen kansalaispiirien peruspalveluja verotetaan huomattavan ras-
kaasti, mikä tulee kansalaisten jokapäiväistä elämää merkittävästi edelleen vaikeuttamaan.

Vesi- ja jätevesimaksut tulevat täyden arvonlisäveron piiriin, ja ne tulevat nostamaan entises-

täänkin asumisen kustannuksia. Vesi ja jätevesi ovat kuitenkin mielestämme niitä perushyödykkeitä, joille olisi tullut suoda alhaisempi ja kevyempi verokohtelu mieluummin kuin vierasvenesatamille, mannekiinipalveluille, joista hallituspuolueet lähinnä ovat kantaneet huolta. Poikkeuslista, johon hallituspuolueet päätyivät verouudistusta käsiteltäessä, kuvaa erittäin ikävällä tavalla sitä huolta ja niitä painotuksia, joita hallituspuolueilla nimenomaan on ollut. (Ed. Seppänen: Plus työministerin harrastuksia!)

Joukkoliikenteen kohtelu on täysin käsittämätöntä. Suomen hallitus on Euroopan unionilta hakenut etukäteen hyväksyntää sille, että se voi vasta nyt hyväksyttävän lain mukaan jatkaa joukkoliikenteen verotusta ja joukkoliikenteen alijäämätuen verotusta vielä Suomen mahdollisesti Euroopan unioniinkin liittyessä. Se verokanta, joka joukkoliikenteelle on valittu, on kaksi kertaa niin suuri kuin Euroopan maissa keskimäärin. Suomi tulee näyttäytymään Euroopan unionissa siihen mahdollisesti päästessään kummajaisena, joka erittäin voimakkaasti verottaa tavallisten kansalaisten arkipäivän työmatkaliikenteessä ja liikkumisessa tarvitsemia joukkoliikennepalveluja.

Arvoisa puhemies! Edellä olevaan perustuen kannatan ed. Backmanin lausumaehdotuksia. Samoin kannatan ed. Luukkaisen ehdotusta. Toivon, että hallituspuolueiden edustajat, jotka tämän käsittelyn yhteydessä voimakkaasti olivat joukkoliikenteen alijäämän verotusta vastaan, viimeistään nyt tulisivat omantunnontuskiin ja yhtyisivät näihin ponsiesityksiin terveisenä hallitukselle asian jatkovalmistelua ja korjaamista varten, jos sitä yleensä enää voi korjata. On nimittäin erittäin vakava virhe tapahtunut siinä, että Euroopan unionilta on pyydetty nimenomaan Suomen hallituksen taholta lupaa näin rasittavaan, kansalaisten jokapäiväistä elämää kiusaavaan verokohteluun.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Niin kuin toisessa käsittely jo todettiin, sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän vastalause arvonlisäverouudistukseen noudattelee sisällöltään kuitenkin hyvin pitkälti niitä linjauksia, joita hallituksen esityksessä, jota eduskunnassa on parannettu, on linjoina vedetty. Vain muutamassa asiassa, joita ed. Hämäläinen ansiokkaasti äsken esitteli, näkemykset ovat erilaisia, mutta aivan ylivoimainen pääsisältö sosialidemokraattien vastalauseessa on saman linjan mukaista kuin on hallituksen esityksen sisäl-

tö. (Ed. Seppänen: Voisiko ministeri todistaa, että meillä on erilainen vastalause?) — Se pitää paikkansa. Pikaisella katsannolla vasemmistoliiton vastalause on todella merkittävästi erilainen.

Ollennainen ero tietysti on SDP:n vastalauseessa voimaantulosäännös. Itsekin epäilin pitkään, onko ajankohta 1.6.1994 sopivin vai voitaisiinko voimaantuloa siirtää vuodelta edemmäs tai puolella vuodelta tai jotakin siihen tapaan. Kuitenkaan tosiasiaa vuodelta tai muutamalla kuukaudella ei kovin suurta merkitystä käytännössä ole. Kun eduskuntakäsittelyn aikana saimme vaatimustemme mukaan aikaan pehennyksiä mielestäni sittenkin pääosin hyvin tarpeellisiin kohtiin, on mielestäni kokonaisuus nyt siinä asussa, että se on läpi vietävissä ja eteenpäin vietävissä.

Vielä korostan, että kotimarkkinatuotannon, nimenomaan tuotannollisen toiminnan, kannalta arvonlisäverouudistus on sittenkin, sanoisiko, edullinen. Se parantaa kotimaisen tuotannon kilpailukykyä ulkomailta tänne vyöryvän tuotannon rinnalla, ja se kai tekee työtä suomalaisille ja parantaa meidän pahinta tautiamme, korkeata työttömyyttä.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Konkurssit, työttömyyden lisääntyminen ja hintojen nousu ovat riittävä syy esittää toisenlaista voimaantuloajankohtaa, ja aivan niin kuin ministeri itsekin on epäillyt, hallituksen esittämää voimaantuloajankohtaa on epäillyt suurin osa kuulluista yrittäjäjärjestöistä, yrityksistä, yhteisöistä, kunnista, tutkimuslaitoksista. On käsitettävää, miten hallitus kaiken sen tiedon jälkeen, myös kaiken sen palautteen jälkeen, jota sen on täytynyt saada omista hallitusryhmistään lakia käsiteltäessä, edelleen sinnikkäästi on pitänyt voimaantuloajankohdassa, joka nimenomaan kotimarkkinoiden palvelusektorin tulee saattamaan erittäin pahaan pinteesen ja lisäämään niitä vaikeuksia, joita hallituksella tällä hetkellä on.

Hallitus uskoo viennin vetoapuun, mutta nyt olisi jo pitänyt nähdä, että viennin vetoapu ei riitä nostamaan Suomea lamasta. Sen vuoksi kotimarkkinapuolta, kotimarkkinoiden palveluyrityksiä, olisi pitänyt kohdella toisin ja olisi pitänyt nimenomaan kohdella toisin voimaantuloajankohtaa siirtämällä. Ne pehennykset, joita te olette mannekiinikouluille, golfkentille ja tennis-halleille antaneet, eivät riitä lain voimaantulon huonojen vaikutusten eliminoimiseen.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Hämäläinen tietää erinomaisen tarkasti, että pehennysten pääpaino on aivan jossakin muualla kuin äsken luetelluissa asioissa, 400—500 miljoonaa menee aivan muihin kohteisiin ylivoimaiselta osaltaan.

Minusta ed. Hämäläinen on oikeassa siinä, että uudistuksen ainakin psykologisesti mutta varmasti myös faktisesti ongelmallisin kohta ovat kotimarkkinoilla toimivat palvelualan yritykset. Sen sijaan koko pk-yrityskentän laita on jo vähän toinen. Kiinnitän huomiota mm. siihen, mitä mieltä Suomen Yrittäjien Keskusliitossa on oltu. Ainakin Syklin virallinen kanta, ainakin niin kauan kuin se minun korviini on yltänyt, on puoltanut uudistuksen toteuttamista pääpiirteissään, ei yksityiskohdittain aivan, mutta pääpiirteissään tämän muotoisena ja niillä voimaantulosäännöksillä, joihin nyt on päädytty.

Mitä tulee vielä kotimarkkinoilla toimivaan palvelusektoriin, hallitus on sopinut keskuudessaan toimista, joilla jatketaan pk-yritysten, myös erityisesti palvelusektoriin kohdistuvien yritysten, välillisten kustannusten alentamista, ja lähi- viikkojen aikana hallitus konkretisoi ne toimenpiteet, joilla näitä välillisiä kustannuksia laskeetaan. Yhdyn ed. Hämäläisen huoleen sinänsä siitä, että palvelusektori joutuu tiukille lähimpien aikojen kuluessa.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Pekkarinen kertoi olevansa tyytyväinen lakiin eduskuntavaiheessa tehtyihin pehennyksiin. Haluan korostaa sitä, että nämä kaikki pehennykset ovat lyhytaikaisia, niissä on vain tietty määräaika, jolloin ne ovat voimassa. Esimerkiksi joukkoliikenteen verokannan pudottaminen 12 prosentista 9 prosenttiin ei paljon lämmitä, kun samalla kuitenkin verotetaan alijäämää. Siis ensin maksetaan veroaroista tukea, sen jälkeen maksetaan verosta veroa. En myöskään tiedä, ketä lämmittää golf-, hiihtohissi- tai mannekiinipykälä ns. Lex Snellmanin osalta. Omalaatuista minusta on myös, että puhtaalla vedellä on tuplaverokanta verrattuna pornoleffoihin. Jos nämä ovat hallituksen linjauksia ja niihin ministeri Pekkarinen on tyytyväinen, hämmästelen.

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Pekkarinen totesi, että sosialidemokraattien vastalause olisi hyvin lähellä hallituksen esitystä. Jos voimaantuloajankohdasta on vuoden verran erilainen, jos yleinen vero-

kanta on prosentin erilainen, jos monet keskeiset toimialat ovat 10, jopa 20 prosenttia eri verokannassa, en tiedä, mitä sinne jää sitä lähellä olevaa. Se lähellä oleva, ministeri Pekkarinen, jonka puheenvuorossani myönsin ja totesin, on se, että sosialidemokraatit hyväksyvät arvonlisäverojärjestelmän ja tähän järjestelmään voidaan siirtyä. Siitä on aika vaikea sinänsä löytää kovin suuria erimielisyyksiä, jos tämän lähtökohdan hyväksyy. Sen jälkeen ne erilaisuudet tulevat nimenomaan voimaantuloajankohdassa ja verokannoissa ja, mikä ehkä tässä yhteydessä keskeistä, veropohjassa, johon hallitus on ottanut täysin käsittämättömiä asioita, kuten joukkoliikenteen alijäämätuet.

Kun ministeri Pekkarinen muuten tässä yhteydessä puhui pehmenneistä, nuo pehmennykset ensi vuoden osalta ovat 150 miljoonaa. Vertailukohtana voi pitää sitä, että maatalouslomituserjestelmää pehmennettiin 300 miljoonan markan voimin lisäbudjeteissa.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Pekkarisella lienee kuitenkin erilainen käsitys kuin minulla yritysten suhtautumisesta arvonlisäverotukseen. Vientiyritykset toki ovat olleet tukemassa lain nopeaa voimaantuloa, kotimaiset tuotannollisissa toiminnassa mukana olevat yrityksetkin monet ovat kannattaneet. Mutta yrittäjäsektori yleensä on suhtautunut periaatteessa kannattaen uudistukseen. Kuitenkin lähes kaikki ovat vaatineet erilaisia poikkeuksia verokantaan tai omalta kohdaltaan veron voimaantuloon. Kaikki yhteisesti ovat olleet huolissaan nimenomaan lain työllisyysvaikutuksista. Minusta tämän huolen pitäisi olla kaikin puolin myös ministeri Pekkarisen korviin.

Ed. S a s i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On aivan totta, että tämän tyyppisen uudistuksen pitäisi tulla voimaan noususuhdanteen aikana. Tämä seikka onkin otettu huomioon sillä tavalla, että oli kaksi vaihtoehtoa: joko lykätä uudistusta tai ryhtyä elvytystoimenpiteisiin. Hallitus on ryhtynyt merkittävään veroelvytykseen ja myös sinänsä pehmentää hallituspuolueiden sopimuksella arvonlisäverojärjestelmän voimaantuloa niillä aloilla, joilla ongelmat olisivat kaikkein suurimpia, joten työllisyysvaikutukset on hyvin konkreettisesti ja määrätietoisesti otettu tässä yhteydessä huomioon.

Haluun myös korostaa sitä, että kun on puhuttu liikuntapaikoista, on siirtynyt vain tennishalleista. Minulla on viisisivuinen luettelo, joka on

tyyppiluettelo liikuntapaikoista, laadittu opetusministeriössä. Täällä ovat myös urheilukentät, jääkiekkokentät, liikuntasalit, moottoriurheilualueet, hyppymäet ja monet muut alueet, joita hyvin laajasti kansalaiset käyttävät.

Mitä tulee joukkoliikenteen verottamiseen, henkilöliikenteen veroprosentin pudotus 12:sta 9:ään on erittäin merkittävä muutos, koska vähennysoikeuksia näillä aloilla on kaiken kaikkiaan noin 6 prosenttiyksikön edestä. Tämä tarkoittaa sitä, että joukkoliikenteen verotusta tällä pehennysratkaisulla pudotetaan kaiken kaikkiaan puoleen siitä, mikä se oli hallituksen esityksessä. Tietysti tällä on erittäin suuri merkitys työpaikkaliikkumisen kannalta mutta myös erityisesti bussiyhtiöiden kannattavuuden kannalta, koska bussiyhtiöt ovat tällä hetkellä erittäin vaikeassa kilpailutilanteessa ja kannattavuuskriisissä. Siitä syystä tämä on erittäin merkittävä pehennys ja merkitsee kahta kolmasosaa markkamääräisesti pehmenneistä, joita verojaostossa kaiken kaikkiaan on tehty.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! On vähän vaikea olla sosialidemokraattien kanssa eri mieltä, kun faktisesti heidän vastalauseensa ja hallituksen linja eivät todellakaan ole kovin kaukana toisistaan. Huomaan, että ed. Hämäläiselle ja ed. Backmanille on hyvin tärkeää todistaa, että tässä on suuri ero. Voi sanoa, että voimaantulon erilaisuus, vuoden heitto siinä, on iso ero tietyllä tavalla.

Mutta olennaista on myös sisältö, minkä sisällöksi laki ollaan säätämässä. Näiltä osin, ed. Backman, minä toistan vielä, että ei teidän vastalauseessanne ja hallituksen esityksessä ole suurta eroa. Minä löysin suurempina toimialoina, jotka teidän vastalauseessanne esitetään toisenlaisen kohtelun piiriin, juuri vesi- ja jätevesimaksun ja joukkoliikenteen. Ne olivat mielestäni suurimmat alat. Joitakin muita yksittäisiä kohtia siellä on, mutta ne ovat selvästi merkittävimmät alat, joille te haluatte erilaisen kohtelun kuin hallitus esittää. Mitä erityisesti joukkoliikenteeseen tulee, näiltä osin viittaan siihen, mitä ed. Sasi jo edellä kertoi, sen ratkaisun, joka eduskunnassa tehtiin, todelliseen vaikutukseen verrattuna nykyiseen tilanteeseen. Vielä korostan, että hyvin pitkälti ajattelen samalla tavalla kuin te tästä kysymyksestä, sallikaa se.

Mutta siitä huolimatta minun täytyy sanoa, että esimerkiksi Pienteollisuuden Keskusliitto, ed. Hämäläinen, kannattaa esitystä aikatauluja myöten. Toistan: Pienteollisuuden Keskusliitto.

Sama koskee myös Suomen Yrittäjien Keskusliittoa. Totta kai heillä on joihinkin yksityiskohtiin pieniä muutostarpeita, mutta pääsääntöisesti he kannattavat tätä linjausta. Tämä oli syy, minä takia esimerkiksi itse taivuin siihen aikatauluun, että esitys voi tulla 1.6.94 voimaan. Henkilökohtaisesti olin hyvin kauan sitä mieltä, että aikaisintaan 1 päivänä heinäkuuta 95.

Ed. L a i n e : Arvoisa puhemies! Ministeri Pekkarisen äsken käyttämät puheenvuorot olivat mielenkiintoisia mm. siitä johtuen, että ainakin minulle aikaisemmassa vaiheessa syntyi sellainen käsitys, että keskustapuolueessa laajasti ja myös hallituksen sisällä erityisesti ministeri Pekkarisella on ollut toisenlainen käsitys arvonlisäverojärjestelmän autuudesta. Nyt hän hyvin voimakkaasti puolusti sitä. Eriävä käsitys on jossakin vaiheessa ollutkin vain voimaantulon ajankohdasta.

Toinen mielenkiintoinen seikka oli se, kun ministeri puhui voimaantulosäännöksestä. Minäkin yritin etsiä, mitä hallituksen esityksessä sanotaan voimaantulosäännöksen kohdalla. Siellähän on tyhjä aukko. Ei siellä ole minkäänäköistä mainintaa, milloin se tulee voimaan. Se on vain perusteluosassa, että tarkoitus on saada voimaan 1. tammikuuta. Tiedän, että julkisuudessa on kerrottu ja varmaan hallituksen sisällä on sovittu ja valtiovarainvaliokunnalle kerrottu, että nyt on sovittu, että se tulee kesäkuun 1 päivänä voimaan. Mutta ei valtiovarainvaliokunnan mietinnössäkään sanota voimaantulosäännöksen osalta mitään päivämäärää. Se on avoin. En tiedä, millä tavoin se on tarkoitus ratkaista. Vain vastalauseista löytyvät nämä ajankohdat, niin sosialidemokraattien, vihreiden kuin vasemmistoliiton vastalauseista. Tämä asia ei varmaan ole mitenkään epäselvä, mutta tarkoitukseni oli kysyä ministeriltä, mihin hän nyt vertaa näitä erilaisia lukuja.

Monissa puheenvuoroissa ja myös hallituksen esityksen perusteluissa kerrotaan se, että arvonlisäveropohjasta 1,4 prosenttia Suomi joutuu maksamaan, jos Euroopan yhteisön, Euroopan unionin, jäsenyyteen liitytään, jäsenmaksua arvonlisäveron perusteella. Tuo 1,4 on vahvistettu vuonna 1986. (Ed. Laakso: Sitä on tarkoitus korottaa!) Olen lukenut sanomalehdistä, että tämän prosenttiosuuden korottamista koskevia ehdotuksia on tehty Euroopan unionin sisällä, siellä käsitellään sitä. En tiedä, mihin määrään tuo prosentti mahdollisesti on nousemassa, mutta kannattaa sekin nyt ottaa lukuun, että jäsenmaksu on tätä kautta nousemassa.

Sitä paitsi niin kuin täällä keskustelun kuluessa on todettu, hallitus on itse lähtenyt samoin kuin valtiovarainvaliokunnan enemmistö siitä, että arvonlisäveropohjaan lisätään sellaisia nimikkeitä, joita Euroopan yhteisön säännöt ja ohjeet eivät ole edellyttäneet. Täällä joku on maininnut markkamääräksi 42 miljoonaa markkaa. Minä en ole tätä voinut mistään laskea, mutta mainitsen kuitenkin, kun tuollaisen luvun olen kuullut.

Toisen käsittelyn yhteydessä käytin pidemmän, perustellun puheenvuoron. Nyt koetan pelkistää sanomani. Kuten Työnantajien Keskusliitto omissa julkaisuissaan on kertonut, elinkeinoelämä tulee tästä hyötymään yli 12 miljardia markkaa vuositasolla. Mutta kuluttajille, kuten muun muassa ed. Seppänen puheenvuorossaan osoitti, tämä merkitsee noin 8 miljardin, ehkä ylikin sen menevää, lisälaskua ja lisärasitusta vuositasolla. Vaikka täällä toisen käsittelyn yhteydessä esimerkiksi ed. Sasi, verojaoston puheenjohtaja, sanoi, että tällä ei ole mitään vaikutusta tulonjakoon, niin kuitenkin jos katsotaan, paljonko arvonlisävero merkitsee alimmassa tai ylimmässä tulonsaajaryhmässä, ero on ainakin kolminkertainen. Kyllähän se siis lisää tuloeroja.

Puhun vielä joukkoliikenteen arvonlisäprosentista. Vaikka ed. Sasi äsken koetti korostaa, miten hyvä tämä ehdotus on varsinkin sen jälkeen, kun tehtiin tuo pehmennys, niin ilmeisesti ed. Sasilta unohtuu se, että Irlannissa on 0-prosentti voimassa, samoin Isossa-Britanniassa, Italiassa, Tanskassa ja Norjassa. 3 prosentin verokanta on voimassa Luxemburgissa. Portugalissa on 5 prosenttia, Ranskassa 5,5. Alankomaissa, Belgiassa ja Espanjassa on 6 prosenttia. Siis kaikki menevät näin alas. (Ed. Laakso: Tukia ei veroteta missään!) — Kuten ed. Laakso välihuomautuksena mainitsi, subventioita ei Euroopan unionin jäsenmaissa ole asetettu arvonlisäverotuksen kohteeksi.

Vielä puhun arvonlisäveroprosentista. Euroopan unionin jäsenmaissa se näyttää olevan, ainakin suositus siellä on, 15 prosentin suuruusluokkaa. (Ed. Laakso: Vähintään 15 prosenttia!) Esimerkiksi Sveitsi, joka ei ole Euroopan unionin jäsen, ratkaisi arvonlisäveronsa aivan hiljattain, siellä prosentiksi säädettiin 6,5 prosenttia. Siis Suomi ottaessaan nyt tämän 22 prosentin tason on kyllä kerta kaikkiaan yläpäässä. (Ed. Ala-Nissilä: Näin on ennestäänkin!) — Sanoiko ed. Ala-Nissilä, että sen me estämme? Minä olen todella luullut aikaisemmassa vaiheessa, että ed. Ala-Nissilä oli koko tällaista 22 prosentin arvon-

lisäveroratkaisua vastaan. Mutta kun tämänpäiväisen keskustelun alkuvaiheessa hän melkein jokaiseen lauseeseen esitti puhujalle välihuomauksen, niin hän nyt ilmeisesti on voimakkaasti tämän ehdotuksen kannalla. (Ed. Seppänen: Kallistuuko hän nyt EU:ta vastaan!)

Sitten pienyritystoimintaan suhtautumisesta vielä eräs näkökulma. Kun tähän saakka liikevaihtoverovollisia eivät ole olleet ne pienet yrittäjät, joiden liikevaihto vuodessa on 75 000 markkaa tai sitä pienempi tai tarkalleen sanottuna 75 000 markkaa 12 kuukauden aikana, nyt hallitus on katsonut, että tämä on liian korkea raja, pitää rajaa alentaa. Nyt ehdotetaan siis ja ollaan viemässä läpi sellainen ratkaisu, että jos liikevaihtoa on vaikkapa vain 50 000 markkaa 12 kuukauden aikana, niin joutuu arvonlisäverovollisuuden kohteeksi. Kun aikaisemmin oli sellainen asteikko, että 75 000—150 000 markan liikevaihdossa prosentti nousi hitaasti täyteen määrään vasta 150 000 liikevaihdon vaiheessa, niin nyt tällaista liukuvaa asteikkoa ei ole lainkaan, vaan heti, jos liikevaihto kasvaa 50 000 markkaan 12 kuukauden aikana, joutuu täyden arvonlisäverovollisuuden kohteeksi.

Tämä luonnollisesti lisää paljon pienyrittäjien työtä, ja kun verovollisuus kohdistuu nyt yli kolminkertaisesti suurempaan joukkoon kuin aikaisemmin, olisi ollut kohtuullista maksaa pienyrittäjille jonkinmoinen korvaus, kuten aikaisemmin maksettiin siitä, että yrittäjä hoiti valtion puolesta tai veroviranomaisten puolesta liikevaihtoveron tilitystehtäviä.

Arvoisa puhemies! Minä olen voimakkaasti niiden ehdotusten kannalla, jotka lähtevät siitä, että tämä hallituksen esitys on hylättävä. Olen iloinen siitä, että vihreät ja sosialidemokraatit ovat tämän hallituksen esityksen hylkäämisen kannalla. Vielä iloisempi olisin siitä, jos sosialidemokraatit ilmoittaisivat, että he ovat arvonlisäveroa vastaan vielä seuraavien vaalienkin jälkeen eivätkä pelkästään nyt.

Ed. L a a k s o : Arvoisa puhemies! Käytän tämän puheenvuoron oikeastaan vain siksi, että edelleenkin eduskunnassa näyttää olevan ainakin joitakin kansanedustajia, jotka eivät ymmärrä arvonlisäverojärjestelmään siirtymisen ja Euroopan yhteisön jäsenyyden välistä suhdetta.

Tämä arvonlisävero on eurovero, ja se on edellytys ja ehto Suomen liittymiselle Euroopan unionin jäseneksi. Kummalliselta tuntuu, että tämä tosiasia kiistetään, vaikka hallitus sanoo aivan avoimesti oman lakiesityksensä perusteluissa sa-

man asian. Hallitushan toteaa, että ”Suomen mahdollinen jäsenyys Euroopan yhteisössä (EY) edellyttää liikevaihtoverotuksen uudistamista siten, että Suomen yleinen kulutusverojärjestelmä voidaan tarvittaessa mukauttaa EY:n jäseniltään edellyttämän arvonlisäverojärjestelmän mukaiseksi”. Hallitus toteaa vieläkin yksiselitteisemmin mainitessaan, että Suomi on hakenut EY:n jäsenyyttä: ”EY edellyttää myös uusilta jäseniltään keskenään sopimansa arvonlisäverotuksen soveltamista.” Vielä sivulla 15 hallituksen lakiesityksen perusteluissa todetaan: ”Myös Suomen EY-jäsenhakemus edellyttää, että jo tässä vaiheessa yleisen kulutusverotuksen kehittämisessä otetaan huomioon Suomea myöhemmin mahdollisesti koskevat kansainväliset sopimukset ja niiden asettamat velvoitteet.” Ja vieläkin eli neljännen kerran sama asia: ”EY edellyttää jäseniltään, myös uusilta jäseniltä, sopimansa arvonlisäjärjestelmän hyväksymistä.”

Aivan oikein myös vihreiden vastalauseessa ja myös SDP:n vastalauseessa todetaan sama asia. Vihreiden vastalauseessa todetaan: ”Takaraja arvonlisäveron käyttöönnotolle on Suomen mahdollinen Euroopan unioniin liittyminen.” Sosialidemokraattisen ryhmän vastalauseessa sama asia todetaan: ”Järjestelmän muutos liittyy valmistautumiseen EU-jäsenyyteen.”

Tästä syystä tuntuu oudolta se, että edelleenkin eduskunnassa on sellaisia kansanedustajia, jotka eivät näe tätä yhteyttä. Kyse on siitä, että Suomen on mukautettava, kuten pankinjohtaja Kalevi Sorsa jo muutama vuosi sitten totesi, oma liikevaihtoverojärjestelmänsä eurooppalaiseen liikevaihtoverojärjestelmään, arvonlisäverojärjestelmään. Euroopan unioni ei toisin sanoen ota sellaisia uusia jäseniä, jotka eivät ole valmiita harmonisoimaan omaa kulutusverojärjestelmänsä Euroopan unionin verojärjestelmänsä mukaiseksi. Sisämarkkinatavoitteeseen liittyy Euroopan yhteisössä juuri jäsenvaltioiden soveltamien yleisten kulutusverojärjestelmien harmonisointi.

Tämä ei ole ollut kovin yksinkertainen asia Euroopan yhteisön sisällä, mutta ratkaisuun on kuitenkin päästy, ja arvonlisäverotuksen yhdenmukaistaminen Euroopan yhteisössä on koskenut sekä veropohjaa että verokantojen lukumäärää ja tasoa. Monien vaiheiden jälkeen Euroopan yhteisössä on saavutettu tämän vuoden alussa yksimielisyys sovellettavista minimiverokannoista. Arvonlisäverotuksessa sovellettavan normaali-verokannan tulee olla vähintään 15 prosenttia. Eräisiin erikseen määrättyihin hyödykkeisiin saa

lisäksi soveltaa normaaliverokantaa alemmaa verokantaa, jonka tulee kuitenkin olla vähintään 5 prosenttia.

Mutta myös tiettyjen palvelujen jättäminen arvonlisäverojärjestelmän ulkopuolelle tai nollaverokannalle on Euroopan unioninkin puitteissa mahdollista sillä edellytyksellä, että jäsenvaltioilla on ollut tällainen 5:tä prosenttia alempi verokanta voimassa tammikuun 1 päivänä 1991. Suomen osalta tämä merkitsee sitä, että jos Suomesta tulee Euroopan unionin jäsen, niin Suomella on mahdollisuus jättää arvonlisäverojärjestelmän ulkopuolelle tiettyjä erikseen sovittavia palveluja tai soveltaa näihin palveluihin nollaverokantaa, jos Suomi nyt päättää tällaisista nollaverokannoista tai alemmista verokannoista. Euroopan unionin jäsenenä Suomi ei enää voi ottaa käyttöön nollaverokantaa. Suomi voi kyllä vaihdella arvonlisäveroaan Euroopan unionin jäsenenäkin, mutta nollaverokannan soveltaminen tai arvonlisäverojärjestelmän ulkopuolelle jättäytyminen tiettyjen palvelujen osalta ei enää Euroopan unionin jäsenenä käy päinsä.

Tämä on hyvä pitää mielessä ennen kaikkea siksi, että yli sata kansanedustajaa on allekirjoittanut vaatimuksen kirjojen vapauttamisesta liikevaihtoverosta. Me äänestimme tästä asiasta. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että Suomi nyt aikoo soveltaa hyväksymäänsä verokantaa kirjojen osalta myös tilanteessa, jossa Suomi on Euroopan unionin jäsen. Suomella ei enää tulevaisuudessa ole mahdollisuuksia vapauttaa kirjoja arvonlisäveron piiristä, eli kaikki ne kansanedustajat, jotka äänestivät 12 prosentin verokannan puolesta kirjojen osalta, ottivat samalla kantaa siihen, että kirjoja ei enää tulevaisuudessa, jos Suomi liittyy Euroopan unionin jäseneksi, voi vapauttaa arvonlisäverosta kokonaan.

On hyvä vielä muistuttaa siitäkin, että toimintansa alkuvaiheissa hallitus harkitsi elintarvikkeiden osittaista vapauttamista liikevaihtoverosta ja tutkitutti jopa liikevaihtoveron poistamisen elintarvikkeilta kokonaan. Mutta kun hallitukselle kävi selväksi, että tällainen järjestelmä, siis elintarvikkeiden liikevaihtoverovapaus, ei soveltu Euroopan yhteisössä sovellettavaan arvonlisäverojärjestelmään, niin tästä syystä elintarvikkeiden liikevaihtoverovapaushankkeesta luovuttiin. Ministeri Viinanen totesi tämän yksiselitteisesti vastauksessaan kansanedustaja Laineen kyselyyn marraskuussa 1991. Ministeri Viinanen mukaan liikevaihtoveron poistaminen ei olisi kuitenkaan muissa Euroopan maissa sovellettavan arvonlisäverojärjestelmän mukaista, ja tästä syystä

hallitus katsoi tässä vastauksessaan, ettei elintarvikkeiden liikevaihtoverovapautteen ole syytä mennä.

Itmettelyn arvonlisäveroasiassa erityisesti niiden kansanedustajien kantaa, jotka eivät kannata Suomen jäsenyyttä Euroopan unionissa. On tietenkin aivan totta, että Euroopan unionin jäsenyys ei ole ainoa syy arvonlisäverojärjestelmän käyttöönnotolle. Tätä verojärjestelmään on vaadittu lähes 30 vuoden ajan, ja erityisen aktiivinen tämän veron käyttöönoton vaatija on ollut juuri vientiteollisuus. Kuten täällä aikaisemmin on todettu, teollisuus ja elinkeinoelämä saavat varsin suuren, noin 12 miljardin, hyödyn tämän veron käyttöönotosta. Itse asiassa samalla vaihdetaan veronmaksajia. Elinkeinoelämä ja teollisuus vapautetaan nykyisen kaltaisesta liikevaihtoverosta siirryttäessä arvonlisäverojärjestelmään ja kuluttajat pannaan veropohjan laajentamisen myötä maksamaan myös palveluista arvonlisävero. Tämä merkitsee yhteensä noin 8 miljardin markan lisälaskua kuluttajille. Toisin sanoen Suomen elinkeinoelämän ja teollisuuden kansainvälisen kilpailukyvyyn verukkeella tätä veron maksajien siirtoa on perusteltu jo pitkään pari-kolmekymmentä vuotta. Mutta nyt sen, että arvonlisäverojärjestelmä on päätetty toteuttaa, on sanellut yksiselitteisesti Euroopan unionin jäsenyyden ajankohta.

Ed. S e p p ä n e n : Herra puhemies! On käynyt kiistatta tässäkin keskustelussa ilmi, että tämän euroveron vaikutuksesta kotitalouksien verot lisääntyvät, kotitalouksien verorasitus kasvaa. Se merkitsee, että kotitalouksien ostovoima alenee. On kiistatonta, että tämän veron seurauksena Suomessa hinnat nousevat monilla veron vaikutuspiirissä olevilla palveluksilla ja sen seurauksena inflaatio kiistattomasti nousee. On myös kiistatonta, että tämän veron seurauksena työttömyys maassamme lisääntyy ja työttömiksi joutuu pienyrittäjiä, jotka tähän asti ovat työllistäneet itse itsensä. Siis meillä on käsiteltävänä eurovero, jonka seurauksena kotitalouksien verot kasvavat, ostovoima alenee, kansantalouden inflaatio lisääntyy, työttömyys kasvaa ja pienyrittäjien tulot vähenevät. Sellaista veroa te porvarit olette tänä päivänä täällä hyväksymässä lopullisessa muodossaan, sellaista veroa, jolla on tällaisia kiistattomasti kielteisiä vaikutuksia kansantalouden toimintaan.

Tällä verolla on myös monia sellaisia sivuvaikutuksia, joita tässä yhteydessä ei ole tullut esille. Ne tulevat esille esityslistalla seuraavana olevien

asioiden yhteydessä, niin kuin esimerkiksi tämä, että dieselpolttoaineen hinta yksityisautoilijoille nousee 55 penniä litralta tämän veron seurauksena ja vaikutuksesta. Tämä dieselpolttoaineen hinnan nouseminen saattaisi olla perusteltua, mutta nyt se tulee ikään kuin vahingossa ja romuttaa eri polttoaineiden hintasuhteet, saa aikaan rakennemuutoksen tiettyjen pääomavaltaiten investointien käytössä. Tämän rakennemuutoksen vaikutukset Suomen kansantalouteen on puutteellisesti selvitetty tämän lakimuutoksen yhteydessä, ja niistä rakennemuutoksista, joita nyt toteutetaan, porvaristo ei näytä välittävän, vaikka niillä on kielteinen vaikutus Suomen kansantalouteen.

Ministeri Rusanenkin on täällä hyväksymässä lakiesitystä, joka selvästi nostaa asumisen hintaa, uudisasuntojen hintaa ja myös kaikkien kiinteistöpalvelujen hintaa. Siis niin välttämätön tarve Suomessa kuin asuminen kallistuu sekä tämän veron johdosta, ja asianomainen ministeri on hyväksynyt sellaisen veron nostamisen.

Tässä verossahan on sellaisia mielestäni lipsahduksia ja epäoikeudenmukaisuuksia, joita porvariston olisi pitänyt mielestäni korjata, ennen kuin laki tuotiin tänne saliin päätettäväksi. Onhan se nyt aivan kohtuutonta, että me joudumme maksamaan EU:lle mahdollisesti jäsenmaksua Helsingin kaupungin joukkoliikennesubventioista. Ensinnä rahat kerätään Helsingin kaupungille nostamalla kuntalaisten kunnallisveroa, sitten halutaan alentaa joukkoliikenteen kustannuksia antamalla näitä verorahoja Helsingin kaupungin liikennelaitokselle, ja siitä me joudumme maksamaan EU:lle jäsenmaksua. Ajattelussa on silloin jotain vikaa, kun tämä asia olisi suomalaisten itsensä korjattavissa. Me olisimme voineet tehdä päätöksen, että ei makseta joukkoliikennesubventiosta EU:lle jäsenmaksua, jos EU:hun liitytään. Se oli nyt täällä käsiteltävänä, ja tämä porukka panee subventiot EU-jäsenmaksun piiriin. Käsittelemätöntä!

Mitä sitten tulee näihin pehmennyksiin, joita täällä on esitetty, jotka ovat eräällä tavalla poliittisia pehmennyksiä, niin kyllä minä kiinnitän huomiota samaan tapaan kuin ed. Luukkainen tähän Lex Snellmaniin. Siis oliko todella tarpeellista, että mallitoimistot ymmärtääkseni, sitten kaiketi myös mannekiinikoulut, saavat verovapautuksen, mutta postimerkit ja käyttövesi menevät verolle? Siis uskomattomia painotuksia tässä on. Minä ymmärrän, miten painotukset ovat syntyneet, mutta eihän ole hyväksyttävissä, että koko porvaristo lähtee niihin mukaan, jos

ministereillä on tällaisia painotuksia. Pitääkö kristillisen liitonkin olla mukana tässä touhussa, jos ministeri Kanerva tai ed. Sasi ovat joutuneet semmoiseen koukkuun, että siitä ei päästä irti ilman verohelpotuksia. Ja kristilliset ovat mukana luomassa tällaisia verohelpotuksia! Tätä minä en kyllä ymmärrä. Tietysti aivan samalla tavalla ymmärrettävää on, että pääomavaltaitset liikuntalajit, niin kuin golf, slalom ja ratsastus, vapautetaan euroliikevaihtoverosta.

Mutta samaan asiaan liittyen kiinnitän edelleen huomiota näihin perusasioihin, jotka olisi vapaan tahtomme mukaan ja EU:n periaatteidenkin mukaan voitu vapauttaa mutta joita ei ole vapautettu.

Olen iloinen siitä, että hallitus on tullut vasemistoliiiton linjoille taiteen, erityisesti kuvataiteen, vapauttamisessa arvonnäkökulmasta. Siinä on saavutettu myönteinen askel, mutta ei hallituksen ansiosta, vaan kuvataitejärjestöjen ja muiden taiteilijajärjestöjen aktiivisuuden johdosta. Siis kyllä kannattaa lobata. Jos meillä ei täällä eduskunnassa voima riitä, niin me lausumme tunnustusta niille ulkoparlamentaarisisille voimille, jotka ovat saaneet aikaan kuvataiteen vapauttamisen arvonnäkökulmasta. Siihen ei riittänyt suomalaisen porvariston parhaiden tyttöjen ja poikien vastustus täällä eduskunnassa, vaan nämä taiteilijat ajoivat väkisin läpi sellaisia uudistuksia, jotka ovat tarpeellisia ja hyödyllisiä kansallisen kulttuurin näkökulmasta. Mutta olisi toivonut tietysti, että ne muutokset, joita on tehty esimerkiksi teatterin, tanssin, sirkustaiteen ja rock'n rollin osalta, olisivat olleet pysyviä. Sekin olisi ollut mahdollista. On eräällä tavalla irtopisteiden keuruuta, että vapautetaan pariksi kesäksi rockkonsernit arvonnäkökulmasta ja sitten se kuitenkin tulee. Siis tämä on semmoista falskia politiikkaa, jota tämä hallitus harjoittaa, niin kuin olemme tottuneet näkemään.

Herra puhemies! Kiinnitän huomiota lopuksi siihen, että meillä ei ole kokonaisnäkemystä siitä, miten me sopeutamme ja harmonisoimme suomalaisen veropolitiikan mahdolliseen EU-veropolitiikkaan, ja se on se kohtuuttomuus, jonka takia hyvinvointiyhteiskunnan kehittäminen on joutunut näin suureen vaaraan. Valtiolta menee tulot, meillä velkaannutetaan valtio, minkä johdosta korot ovat pian suurin valtion budjetin yksittäinen menoerä, ja vain loppu jää sitten hyvinvointiyhteiskunnan kehittämiseen valtion budjetissa. Menee tulot ja tulee entistä suuremmat korkomenot, ja tällaisen politiikan seurauksena tämä eurovero on yksi niitä asioita, jotka

pitäisi torjua, jos haluttaisiin politiikkaan suunnan muutosta.

Hyväksyn myös sen eurojäsenyyttä kannattavien sosialidemokraattien kannan, että tätä veroa voi vastustaa myös suhdannepoliittisilla syillä. Tämä on suhdannepoliittisesti väärin ajoitettu vero. Olen iloinen, että tässä asiassa voimme tehdä yhteistyötä, vaikka eurolähtökohtamme ovatkin erilaiset. Kuitenkin suomalaisen yhteiskunnan näkökulmasta uskon, että parempia rakenteellisia ratkaisuja saataisiin aikaan, jos me keittäisimme tätä yhteiskuntaa ilman EU-jäsenyyttä, joka kuitenkin hallituksen perustelujen mukaan on viime kädessä syy, minkä takia tätä veroa ollaan Suomessa ottamassa käyttöön.

Ed. H a u t a l a : Arvoisa puhemies! Täällä ovat vihreiden ja muunkin opposition edustajat hyvin taitavasti ja terävästi kritisoineet arvonlisäveroa. Erityisesti ed. Luukkainen on tehnyt tästä hienoa poliittista satiiria ja osoittanut, miten hullunkurista on tämä Sirkus Arkadianmäen ja erityisesti Esko Ahon hallituksen politiikka arvonlisäverossa. Haluan itse puhua ainoastaan siitä kaikkein skandaalimaisimmasta osasta, joka on, että Suomi hakee EU:n jäsenneuvotteluissa poikkeusta joukkoliikenteen tuen saattamiseen arvonlisäverolle. Sehän on selkeästi direktiivin vastaista.

Jos nyt sattuisi niin, että tämä hallituksen mitä pöyristyttävinkin kanta tänään salissa menisi läpi, niin olen pohtinut, mitä mahdollisuuksia sen jälkeen on yrittää vaikuttaa siihen, että järki voitaisi. Niitä keinoja on, arvoisa puhemies, erittäin paljon jäljellä. Pitäisi yrittää vaikuttaa siihen, että Euroopan yhteisön komissio ja ministerineuvosto eivät kerta kaikkiaan nielaise tällaista häpeällistä poikkeusta, joka olisi omiaan heikentämään joukkoliikenteen asemaa ja edistäisi ainoastaan erittäin epäympäristöystävällistä liikennepoliittikkaa Suomessa.

Voin ainakin itse sanoa, että en minä ole tässä asiassa tämän jälkeenkään lojaali Suomen hallitukselle, vaan aion itse panna peliin kaikki suhteeni Euroopan parlamenttiin ja kehotan koko muutakin oppositiota tekemään samalla tavalla. Itse olen yrittänyt viestittää Euroopan parlamentin ympäristökomitean jäsenille, että Suomi hakee tällaista erittäin epäekologista poikkeusta EY-arvonlisäverodirektiiviin, ja toivon, että muutkin toimivat vastaavalla tavalla. Tässä tarvitaan nyt poliittista mielikuvitusta, mutta meillä on käytettävissämme aivan uudenlaisia mahdollisuuksia.

Jos sitten kävisi niin, että Euroopan yhteisö hyvin korkealla poliittisella tasolla hyväksyy tällaisen kyseenalaisen poikkeuksen, niin senkin jälkeen on vielä mahdollisuuksia jäljellä. Voisi ajatella, että esimerkiksi Helsingin kaupunkia sapettaisi niin paljon, että se yrittäisi viedä tämän asian, Suomen mahdollisesti liittyttyä Euroopan yhteisön jäseneksi, Euroopan yhteisön tuomioistuimen käsittelyyn. Voisin kuvitella, että tällainen ulkoparlamentaarinen toiminta olisi aivan todennäköistä. Nyt kuitenkin on niin, että Espanjan liittyttyä Euroopan yhteisön jäseneksi on yleensä alettu tulkita liittymissopimuksia niin, että ne menevät Euroopan yhteisön tuomioistuimen päätösten yläpuolelle, ja tässä nyt ilmeisesti on niin, että jos hallitus saa häpeällisen tahtonsa lävitse, niin silloin tämä poikkeus kirjataan liittymissopimukseen ja voi olla, että silloin emme enää pysty siihen vaikuttamaan.

Arvoisa puhemies! Nyt on siis pantava kaikki voimat peliin. On tietenkin sekoin mahdollisuus, että kun Suomi on yrittänyt ratsastaa hyvin ympäristöystävällisen Pohjoismaan maineella pyrkinessään Euroopan yhteisön jäseneksi, joku Der Spiegel kiinnostuisi myös tästä asiasta. Silloin kyllä varmasti hallitukseen tulee vipinää.

Ed. H a s s i : Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin mielipiteisiin, joiden mukaan lakiesitys on hylättävä.

Esitys edustaa muun ohella ideologista yksisilmäisyyttä ja dogmaattisuutta. Ajattelu, joka on tämän esityksen taustalla, on ideologisessa yksisilmäisyydessään ja dogmaattisuudessaan sekä käytännön elämälle ja ihmisten tarpeille vieraudessaan verrattavissa stalinismiin.

Kertaan vielä lakiesityksen tärkeimmät heikot puolet, jotka toin jo lain toisen käsittelyn yhteydessä esille.

Ensinnäkin, nyt tarvitsimme Suomessa selaista talouspolitiikan suunnan muutosta, joka veisi meitä ekologisesti kestäväan suuntaan ja toisaalta työllistäisi, eli tarvitsimme suunnan muutosta ekologisesti kestäväan työllistämisen suuntaan. Tämä lakiesitys vie meitä aivan päinvastaiseen suuntaan. Se tekee ihmistyöllä tuoteista palveluista entistä kalliimpia ja tavaroista entistä halvempia. Kaikissa sellaisissa valintatilanteissa, joissa niin yksityiset yritykset kuin kunnat, valtion laitokset ja yksittäiset ihmisetkin valitsevat, käytetäänkö tavaraa vai ihmistyötä jonkin asian ratkaisemiseen, tämä uudistus entisestään kallistaa vaakaa tavarann valinnan puolelle, kun ekologisesti mielekkäämpää ja myöskin työl-

lisyyden kannalta järkevämpää olisi kallistaa vaakaa päivävastaiseen suuntaan, helpottaa sitä, että valitaan ihmistyö.

Ministeri Viinanen on useaan otteeseen mainostanut, että tällä uudistuksella poistetaan kertautuva liikevaihtoverotus tavaroiden valmistuksesta. Viinaselta ja muiltakin esityksen puoltajilta on jäänyt huomaamatta, että se jyrkentää työhön kohdistuvaa kertautuvaa verotusta.

Voidaan teoriassa ajatella erilaisia arvonlisäveromalleja. Melko neutraali malli olisi sellainen, että meillä ei olisi lainkaan palkkatuloihin kohdistuvaa verotusta, ainakaan kohtalaiseen palkkatuloihin, suuria palkkatuloja lukuunottamatta. Sen sijaan olisi pelkkä arvonlisävero. Tämä verotusmuoto olisi kohtalaisen neutraali tavaroiden ja palveluiden tuottamisen kannalta.

Toinen vaihtoehto olisi se, että meillä ei olisi palkkaverotusta suurimpia palkkoja lukuunottamatta. Sen sijaan verotettaisiin raaka-aineiden käyttöä ja saastuttamaa ym. Lisäksi olisi arvonlisävero. Tällainen veromalli suosisi melko jyrkästi ihmistyötä ja toisaalta rankaisisi saastuttamista, uusiutumattomien raaka-aineiden käyttöä jne.

Mutta se malli, jonka tämä uudistus tuo, että ennestään korkean työhön kohdistuvan verotuksen päälle vielä lätkäistään arvonlisäverotus, jyrkentää entisestään verotuksemme vanhaa vinoutumaa. Meillä työhön kohdistuva verotus on liian ankara. Tällä hetkellä työhön kohdistuvalla verotuksella työvoiman hinta on kaksinkertaistettu. Kun työvaltaisille aloille, joita arvonlisävero tai liikevaihtoverotus ei tähän asti ole koskenut, pannaan 22 prosentin arvonlisävero, niin verrattuna työntekijän nettopalkkaan arvonlisävero on lähes 44 prosenttia 22 prosentin sijasta. Eli kun työn hinta nyt on verotuksella noin kaksinkertaistettu, niin tällä uudistuksella se noin 2,5-kertaistetaan. Tämä on sellainen kansantalouden rakenteeseen liittyvä perusseikka, jota ilmeisesti esimerkiksi ministeri Viinanen ja muut tätä uudistusta ajavat eivät ymmärrä. Olen sen verran hyväntahtoinen, etten usko heidän tahallaan ajavan näin huonoa mallia.

Tämän mallin taustalla on myös sellainen ideologinen ajattelutapa, jonka mukaan vain aineellinen tuotanto, vain sellainen tuotanto, jossa materiaa muutetaan muodosta toiseen, on oikeaa työtä ja oikeaa tuotantoa, ikään kuin suoraan ihmiseltä ihmiselle tapahtuva palvelu jne., vaikka partureiden ja kampaamoiden toiminta, ei olisi oikeaa työtä, koska se ei muuta luontoa, ainakaan kovinkaan paljon. Minun listallani tämän

lakiesityksen heikkous numero yksi on uudistuksen vaikutus siihen, kehittykö meidän yhteiskuntamme ekologisesti kestävään vai kestävämmään suuntaan.

Toinen heikkous on se, että esitys on suhdannepoliittisesti aivan väärä. Jos meillä olisi ankara työvoimapula, silloin tällainen esitys voisi olla suhdannepoliittisesti perusteltavissa, vaikka pitemmällä tähtäimellä ekologisesti kestävä kehityksen kannalta se olisi silloinkin väärä. Mutta me elämme päivävastoin sellaista suhdannetilannetta, jossa työttömyys on erittäin korkea. Silloin tämän tyyppinen esitys, joka jyrkentää työhön kohdistuvaa verotusta entisestäänkin, on suhdannepoliittisesti täysin väärä.

Kolmas seikka, josta myös olen tämän lain aikaisempien käsittelyjen yhteydessä maininnut, on sen vaikutus suomalaisen elämän esteettiseen tasoon. Suren henkilökohtaisesti aika paljon sitä, että esimerkiksi paikalla tapahtuvan rakentamisen kilpailukyky verrattuna etukäteen valmistettuun elementtiteollisuuteen heikkenee. Olen aivan varma siitä, että tämä tulee entisestään heikentämään suomalaisen kaupunkimaisen esteettistä tasoa.

Neljäs asia, mistä on paljon puhuttukin, on vaikutus joukkoliikenteeseen.

Tämä lakiesitys, joka todennäköisesti tullaan hyväksymään, vaikka aika suuri osa eduskuntaa tulee äänestämään sitä vastaan, on tärkeimpiä syitä siihen, että minä todella toivon, että hallitus vaihtuu nopeasti. Mikäli meillä hallitus vaihtuu riittävän ajoissa ennen kesäkuun alkua, on mahdollista saada tämä asia vielä korjattua. Mutta jos näin ei tapahdu, meillä tulee voimaan sekä suhdannepoliittisesti että pitemmällä tähtäimellä hyvin epäonnistunut arvonlisäveromalli.

Mielestäni tämä koko lakiesitys on esimerkki sellaisesta markkinatalousideologisesta sokeudesta, jollaisen leviäminen Länsi-Eurooppaan oli odotettavissakin sosialismin romahduksen jälkeen. Mutta kun ajatellaan sitä, mikä silloin, kun Neuvostoliitto oli vielä voimissaan, oli suomalaisten suhtautuminen sosiaalisiiin elementteihin taloudessa ja yhteiskuntaelämässä ja mikä on tämän hallituksen suhtautuminen niihin nyt, täytyy vain ihmetellä, onko suomalaisten todella pakko heittelehtiä niin voimakkaasti äärimmäisyydestä toiseen. Minä toivoisin vähän rauhallisempaa harkintaa näissä asioissa.

Ed. R ä t y : Arvoisa puhemies! Arvonlisävero siis luo lisää työttömyyttä, lisää konkurssseja ja

hintojen nousua. Tätäkö hallitus haluaa nimenomaan laman aikana, jolloin Suomessa on jo nälkäjonot? Leipää jonotetaan, tätäkö te haluatte lisää? Toisin sanoen tämän veron kautta tullaan keräämään kaikki ne ylimääräiset markat, mitkä ovat vielä lain mukaan tällä verolla kerättävissä. Tämä on nimenomaan olennainen kysymys, miksi tästä ollaan niin huolissaan.

Toinen on se, että meillä on 500 000 työtöntä. Onko kukaan laskenut, kuinka paljon tulee työttömiä tämän veron voimaan tullessa lisää? Kuinka moni pk-yritys joutuu laittamaan työntekijänsä ulos, kun eivät kykene maksamaan näitä veroja? Mitkä ovat ne suunnitelmat, ja onko siihen meillä todella varaa? Ei varmasti ole. Tämä tulee lisäämään henkistä ahdistusta, itsemurhia, tämä tulee lisäämään ennen kaikkea mielenterveysongelmia ja yhä enemmän ihmisiä sosiaaliluukulle, mikä tulee tälle yhteiskunnalle maksamaan monin verroin enemmän, kuin on kuviteltu tämän elvytysvaikutukseksi muutama vuoden kuluttua. Toisin sanoen me olemme jo EY:n narussa, mikä meidän täytyy nyt huomata. Tällä tavalla meitä lähdetään viemään täysin siitä huolimatta, mitä me todella ajattelemme.

Toinen asia sitten ovat tietysti teatteri-, sirkus-, musiikki- ja tanssiesitykset, jotka on vapautettu kahdeksi vuodeksi tästä verosta. Se on minusta hyvä lievennys, mutta minkä vuoksi hallitus ei niitä kokonaan vapauttanut verosta? Meillä on pieni kulttuuripohja, meillä on vain viisi miljoonaa ihmistä. Teatterin, orkesterin ja tanssijoiden osalta se olisi ollut kulttuuriteko, kun hallitus olisi kerralla vapauttanut nämä arvonlisäverosta eikä antanut tällaista ikään kuin pientä muistutusta, että me olemme muka kulttuuriyrittäviä, antamalla kahden vuoden helpotuksen. Tämä aiheuttaa työpaikoille nimenomaan jännitystä, henkiset työvoimavarat menevät loppuun. Siellä alkaa mieletön kisa siitä, miten selviytyä kahden vuoden kuluttua, ketkä lentävät pellolle ja ketkä eivät, koska teatterit ja muusikot eivät tule selviytymään tästä. Sen johdosta minusta olisi ehdottomasti tämä laki hylättävä. Kannatan ed. Apukan tekemää esitystä, että arvonlisäverolaki hylättäisiin.

Voimaantulo on vuonna 1994 kesäkuussa ja ihmettelen sitä, ettei sitä ole lakiin edes kirjoitettu, vaikka on jo päätetty, että se on 1994. Minkä vuoksi? Minkä vuoksi sitä ei voida siirtää vuoteen 1995 tai 1996, kun täällä on kerran tullut siitä esitykset? Se jo helpottaisi vähän tilannetta. Tämän maan henkinen tilanne on romahduspistees-

sä, mutta nyt tällä verolla tämä maa pannaan lopullisesti polvilleen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Apukka ed. Backmanin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Luukkainen on ed. Hämäläisen kannattamana ehdottanut II vastalauseen mukaista perustelulausumaa.

Ed. Apukka on ed. Seppäsen kannattamana tehnyt seuraavat kolme perustelulausumaehdotusta:

1) ”Arvonlisäverojärjestelmä aiheuttaa monille elintärkeille palveluille kohtuuttomia hinnankorotuspaineita. Tällaisia alueita ovat muun muassa asuntorakentaminen, asumispalvelut, henkilöliikenne sekä talousveden jakelu. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa välttämättömyyspalveluiden hintakehitystä ja ryhtyy välittömästi toimiin niiden hintojen alentamiseksi.”

2) ”Korkea arvonlisäverokanta tulee johtamaan kansainvälisestikin ottaen kohtuuttoman korkeaan kulutuksen verottamiseen, jonka johdosta eduskunta edellyttää hallituksen seuraavan kulutusverotuksen kiristymisen vaikutuksia ja ryhtyvän välittömästi toimenpiteisiin havaittujen vääristymien poistamiseksi.”

3) ”Arvonlisäverojärjestelmän käyttöönotto tulee aiheuttamaan pääosin työtään myyville pienyrityksille hinnankorotus- ja/tai katteen alentamispaineet. Tämän johdosta eduskunta edellyttää hallituksen seuraavan tilanteen kehittymistä ja ryhtyvän pikaisesti tällaisten pienyritysten aseman kohentamiseen.”

Ed. Backman on ed. Hämäläisen kannattamana tehnyt seuraavat kaksi perustelulausumaehdotusta:

1) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa joukkoliikenteen alijäämätuen arvonlisäverolliseksi tuleminen vaikutusta joukkoliikenteen matkalippuhintoihin ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin alijäämätuen arvonlisäveron poistamiseksi.”

2) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa veden ja kiinteistönhallintapalvelujen oman käytön arvonlisäverolliseksi tuleminen vaikutusta asumiskustannuksiin ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin arvonlisäveron poistamiseksi tai alentamiseksi vedeltä ja kiinteistönhallintapalvelujen omalta käytöltä.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Toinen varapuhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Anttila S-L., Aula, Björkenheim, Dromberg, Eneštam, Heikkinen, Hiltunen, Häkämies, Ihmäki, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Joupila, Järvilähti, Jääskeläinen, Kaarilähti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kivelä, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-osa, Korva, Koski, Kuittinen, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Laurila, Lehtosaari, Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Malm, Markkula, Mattila, Morri, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Ollila, Pekkarinen, Pelttari, Pietikäinen S., Pokka, Pura, Rehn E., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Rynänen, Röntynen, Saapunki, Saari, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Taina, Tiuri, Turunen, Ukkola, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Väyrynen, Westerlund, Zyskovicz ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Jurva, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Kuuskoski, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuutila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Louekoski, Luukkainen, Metsämäki, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Nyby, Ojala O., Paasio, Paloheimo, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Rönholm, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

”Tyhjää” äänestää ed. Laukkanen V.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alho, Antvuori, Bell von, Biaudet, Donner, Gustafsson, Haavisto, Huuhtanen, Jätteenmäki, Kemppainen, Lamminen, Laukkanen M., Lax, Lehtinen, Leppänen J., Lipponen, Luhtanen, Luttinen, Moilanen, Muttilainen, Norrback, Näsi, Ojala A., Paakkinen, Perho-Santala, Pesälä, Pietikäinen M., Puhakka, Ranta, Rauramo, Rehn O., Saario, Takala, Toivonen, Uosukainen, Urpilainen ja Vehkaoja.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 72 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 37. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevista ehdotuksista.

Äänestys ed. Luukkaisen ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Luukkaisen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 90 jaa- ja 70 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 38. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Apukan 1) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Apukan 1) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 72 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 37. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Apukan 2) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Apukan 2) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 90 jaa- ja 69 ei-ääntä, 2 tyhjä; poissa 38. (Ään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Apukan 3) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Apukan 3) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 88 jaa- ja 71 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 39. (Ään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Backmanin 1) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Backmanin 1) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 77 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 38. (Ään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Backmanin 2) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Backmanin 2) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 88 jaa- ja 73 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 37. (Ään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi tulliverolain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 113

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 70

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi polttoaineverosta annetun lain liitteenä olevan verotaulukon muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 146

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 71

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 244

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 72

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi eräiden väliaikaisesti maahan tuotujen ajoneuvojen tullittomuudesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 288

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 77

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 77.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotukset laeiksi kuntien yhdistymisavustuksista ja kuntien valtionosuuslain 35 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 285
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 25

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 25.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinolain 59 a §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 293
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 29

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 29.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa Karttakeskuksen hallinnassa oleva omaisuus perustettavalle valtionyhtiölle annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 294
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 30

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 30.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi maanmittauslaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 280
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 31

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 31.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi Antellin kokoelmien ja rahavain hallinnon ja hoidon uudelleenjärjestämisestä annetun lain 3 §:n kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 270
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 28

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 28.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toimeenpanon siirtämisestä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Lakialoite n:o 60
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 53

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 53.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto:

13) Hallituksen esitys n:o 291 valtion virkamieslaiksi ja laiksi valtion virkaehtosopimuslain muuttamisesta

talousvaliokuntaan:

14) Hallituksen esitys n:o 295 tilintarkastuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomenna pidettävään toiseen täysistuntoon:

15) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 17 (HE 138)

16) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 15 (HE 111)

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna perjantaina kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 15.10.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

